

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE

se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loo
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Unde-s Vlădicii?

Arad, 28 Septembrie.

La adunările populare din Sătmar, ținute în vara aceasta, sutele și miile de săteni români mâncați mereu de năcazuri, nedreptățiți de administrația ungurească, bătuți de jandarmi, chinuți de boale trupesti și sufletești, cu glasul îndărat repetau mereu refrenul: „Unde ni-s Vlădicii noștri?” Pentru poporul nostru dela țară, religios și cu frica lui Dumnezeu, vlădica este, după împăratul, întruparea celei mai înalte autorități lumești, este capul bisericii și izvorul dător de mângâiere și alinare sufletească. Vederea episcopului constituie pentru țaranii noștri unul din cele mai însemnate evenimente din viață, și de aceea sunt mulți oameni cari mor cu dorința în suflet și cu un oftat prelung, că în toată viața lor n'au avut fericirea să-l vadă pe vlădica lor.

Dar vizitațiile canonice n'au numai o importanță curat religioasă, ci și una culturală. La un popor ca al nostru, a cărui viață culturală se dezvoltă aproape întreagă în spiritul și în cadrele bisericii, care este cea dintâi ocrotitoare a ființei noastre naționale, o vizitație canonică înseamnă cel mai înalt și mai imparțial control al întregii noastre vieți culturale.

În orașele, dar mai ales în satele noastre, sunt atâtea certe personale de împăcat, atâtea chestiuni culturale de rezolvit și atâtea măsuri grabnice și salutare de luat, încât toate acestea nu se pot face cu ajutorul unui birocratism bisericesc, copiat după cel mirean

din evul mediu, ci pretutindeni trebuie să veghizeze neadormit ochiul ager și drept al vlădicilor, al principilor noștri bisericești.

Lucrul acesta l'a înțeles biserica gr. or., și în special cea rom. catolică, ai cărei episcopi străbat an de an prin toate localitățile locuite de credincioșii lor, disprețuind orice spese și orice oboseală.

Numai biserica noastră gr. catolică a început în timpul din urmă să neglijeze complet aceste vizitațiuni canonice, cari sunt de cea mai mare importanță. Dacă privim însă trecutul bisericii gr. catolice românești, vedem că toți arhieriei, atât înainte de „Unire”, cât și după această dată, au cutriert toate satele încredințate păstoririi lor, parte ca să-și adune banii necesari pentru susținerea lor, parte ca să se convingă înșiși, la fața locului, despre bunul sau răul mers al trebilor din comunele românești. După unire aceste vizitațiuni se înmulțesc mereu și devin o adevărată cale de triumf pentru viața lor pastorală. Astăzi însă îi poți vedea pe vlădicii gr. cat. numai la vre-o săntire de biserică sau de școală, când bieții credincioși trebuie să alerge din mari depărtări ca să-i privească pe prelații lor.

Urmările acestei neglijențe regretabile le cunoaștem cu toții: administrația bisericăască șubredă, chestiunile noastre culturale în cel mai trist hal, iar pretutindeni răspândirea sectelor religioase ale sămbătarilor, ale pocăiților și ale altor rătăciți de tagma acestora, află cel mai prielnic teren. Unde nu veghiază ochiul prelaților, se furizează sau pătrunde cu forța „ideea de stat” și cu dânsa toate celelalte „binefaceri” maghiare: școala

de stat, iar în timpul din urmă biserica maghiară.

De sigur că una din cauzele mai însemnate cari i-au îndemnat pe Unguri să încorporeze cele 100.000 suflete românești la episcopia de Hajdudorog, a fost și completa lipsă de interes a prelaților noștri gr. cat. față de parohiile românești cari au căzut pradă maghiarizării. Credincioșii români din respectivele parohii povestesc cu durere că în viața lor n'au văzut să se rătăcească picior de vlădică român prin părțile acele uitate de Dumnezeu. Ba nici chiar după ce s'a știut că are să se înființeze o episcopie ungurească, vlădica român dela Oradea-mare n'a aflat de bine să se coboare între credincioșii săi români de prin părțile periclitate.

În fața primejdiei ce ni s'a creat prin episcopia de Hajdudorog, o vizitație canonică prin parohiile ce sunt periclitare ar fi cel mai bun mijloc de îmbărbătare, de mângâiere și de înălțare sufletească a credincioșilor români. Mai ales aristocraticul vlădică român dela Oradea, părăsindu-și pomposul castel și scoborându-se în întunerecul satelor din dieceza sa, ar intra în scundele clădiri ale școalelor românești, ar vedea dărăpănatele ziduri ale bisericilor și sărăcăcioasele colibi ale iobagilor români din secolul al XX-lea, iar prin sfaturile sale, ba chiar prin însaș înfățișarea sa, ar aduce mângâiere celor obișnuiți, celor părăsiți de Dumnezeu și de reprezentanții acestuia de pe pământ.

Cât de simțită a fost în unele dieceze lipsa vizitațiilor canonice ale vlădicilor noștri, o dovedește și însuflețirea nemaipomenită cu care a fost primit pretutindeni episcopul Gherlei, Dr. Vasile Hossu, căruia i s'au

Pe Arieș în sus...

— Note de drum. —

De Al. Ciura.

I.

O ploaie deasă izbea în geamurile cupeului, împiedecând par'că răsăritul soarelui. Mă gândeam cu multă mâhnire, că ploaia aceasta va stăruii mai multe zile și îmi va zădărnici turneul de două-trei zile, de care legasem atâtea nădejdi frumoase.

Trec în coridor, îmi lipesc fruntea de geamul rece, cercând să străbat prin întuneric și ceață, până departe. Dar nu văd nimic. O bură deasă acopere geamul și picuri de ploaie își fac cu încetul drumul, prelingându-se ca niște lacrimi.

Sgomotul cadent al trenului îmi face somn; deschid geamul și aerul rece al dimineții năvălește în lăuntru cu putere. Din când în când câte un strop de ploaie îmi atinge fruntea, ca pentru a mă ținea treaz.

Satele se pierd învăluite în întuneric și în ceață, iar pe peronul garilor abia de observi doi trei pasageri somnoroși, cari se grăbesc să urce în vagoane prin plescăitul monoton și stăruitor al ploii.

Gând ne dăm jos la Turda era dimineată, o dimineată mohorită și ploioasă în care abia răsbăteau razele soarelui ascuns undeva, după îngrămădirea dușmănoasă a norilor.

Călătorii stau înghesuți în gara mică; biletele se pot scoate numai decât pentru trenul funicular. Când dai cu ochii de vagoanele mărunte, nu-ți poți opri un zâmbet și pentru o clipă ai impresia, că urci într'un tren, ce te duce în țara piticilor. Șinele sunt așa de strâmte și de plâpânde, vagoanele și chiar locomotiva apar, în comparație cu vagoanele din linia principală, drept niște jucării de copil. După ce ai ureat însă în tren, bagi de seamă, că ai de a face cu vagoane moderne, cari îți asigură o călătorie destul de plăcută, abstrăgând dela cazul, că ți-ar trece prin minte, să te lungesti puțin, și să tragi un pui de somn. De așa ceva nu poate fi vorba aici. Călătorii stau înghesuți unul lângă altul și dacă cuiva i-ar trece prin minte să se culce, ar ocupa și spațiul din mijlocul cupeului, zădărnici astfel trecerea oficială a conductorului dintr'un vagon în altul. În schimb strămtoreala aceasta are un alt avantaj. Călătorii, cari la urcare se uitau pieziș unul la altul, temându-se, că nu vor avea loc îndeajuns, după ce și-au asigurat fiecare un loc potrivit vrând-nevrând în urma contactului nemijlocit, datorit vagonului liliputan, intră în vorbă, își desfășoară pachetele cu merinde și se pornesc o „masă comună”, patriarhală. Călătorii discută cu destulă intimitate toate chestiile curente fără a se cunoaște personal. Patriotismul local începe a se vădita mai mult și unul sau altul dintre pasageri își aduce aminte, că te cunoaște chiar, întrebându-te dacă nu ești din satul... cutare. Pa-

rezi cu dibăcie întrebarea, de natură prea intimă, pentru a te convinge, dacă nu e numai o încercare. Dar totuși recunoști, că încercările acestea au întotdeauna un fond real, și că unii din pasageri, cari își aminteau câte văzuseră în Câmpeni sau în Roșia, spuneau adevărul, deși nu erau în stare să-ți redea cu precizie amănuntele.

E o notă caracteristică, cu care deosebește întotdeauna și pretutindeni pe oamenii, în tovarășia cărora ai petrecut partea cea mai frumoasă a vieții tale: copilăria. Îi cunoști ori unde i-ai întâlnit, după port, după modulațiile glasului, după gesturi...

Un domn bătrân, pe care eu îl cunoșteam foarte bine, afirma cu multă stăruință, că își aduce foarte bine aminte de mine și chiar de părinții mei. Dar nu era sigur, în constatarea lui, și înfățișarea mea indiferentă zădărnicea toate sforțările lui, de a-și concentra aducerile aminte.

Plăcerea acestor conversații prietenești nu se spulberă deodată, când observă în buzunarul paltonului meu, cartea „Zarandul și Munții Apuseni ai Transilvaniei” a prietenului meu Silvestru Moldovan.

O recetisem înainte de plecare, nu știu pentru a cătea oară, îmi făcusem notele pe margini, cu gândul, să revin la ei cu dinadins asupra lor, când voi trece și eu prin cea mai romantică regiune a Munților noștri.

înălțat chiar innuri de bucurie. Dar însuflețirea aceasta este și o muștrare îndreptățită pentru ceilalți prelați ai noștri.

Și muștrarea aceasta devine generală. De pretutindeni, din toate satele noastre, se ridică un uriaș cor de glasuri însetate de mângâiere. Poporul românesc întreg strigă la adunări că vrea să-și vadă vlădicii, pentru ca să mai capete curaj în învingerea greutăților vieții. Strigă cei dela Oradea-mare, strigă cei dela Gherla, și cei din Săcuime, și cei din jurul Blajului, iar strigătul acesta impetuos, dacă nu va afla răspuns, va fi cea mai grea osândă care va cădea pe capetele prelaților noștri. Nu credem că ușile și ferestrele dela castelele vlădicilor noștri să fie așa de bine zăvorâte, încât strigătul acesta să nu poată pătrunde înăuntru. Dacă în trecut s'au făcut vizitațiuni canonice, pentru ce să nu se facă și acum, și în viitor? Pentru ce nu se împlinește și azi această datorie sfântă, din împlinirea căreia izvorește numai mulțumire și îndestulare și mângâiere pentru bietul nostru popor? De ce vlădicii noștri au încuiat acest izvor de alinare și mângâiere a suferințelor, izvor dat lor de Dzeu, când sunt atâția însetați?

Trebuie să le aducem aminte episcopilor noștri, și în special celor uniți, de datoria ce le incumbă. Trebuie să le aducem aminte că apostolii n'au răspândit credința creștină, și n'au trimis mângâiere celor nenorociți, dela masa verde, ci au răspândit-o prin propagandă, cutrierind lumea, mângâind pe cei obișnuiți și vindecând pe cei bolnavi la trup și la suflet.

De altfel, dacă nu vor urma întru toate pildelor evanghelice, pe nedrept se vor numi prelații noștri urmași ai lui Hristos; ei vor fi pur și simplu numai niște birocrati bisericesti.

203 noi școli populare de stat. Ministrul de culte și instrucțiune publică contele Zichy, surprinde azi țara cu un nou dar. Gu 1 Septembrie 1913 va ridica 203 de școli noi populare cu 381 de noi puteri didactice. Noile pepiniere de maghiarizare vor fi așezate, firește, în majoritatea lor covârșitoare între Români și Slovaci. Fără a mai adăuga vre-un comentariu, ori-

cine va înțelege, ce însemnează împodobirea comunelor noastre cu institute de „cultură”, în fruntea cărora statul se îngrijește să pună patrioți de cei mai probați, „puteri” didactice străbătute până în adâncul conștiinței de fantasticele povești cu Tuhutum și Árpád cuceritorul și sentinele credincioase ale mult temutei „idei de stat maghiar”. Următoarele comitate locuite de români vor primi, din dărnicia ministrului de culte, școli noi de stat.

Arad 7 școli cu 10 puteri didactice, Alba-Inferioară 3 școli și 3 puteri didactice, Bichiș 2 și 3, Bihor 12 și 17, Cenad 1, Treiscaune 2, Hunedoara 1, Cojocna 5 și 6, Caraș-Severin 2 și 3, Maramurăș 7 și 13, Murăș-Turda 4, Târnava-mare 1, Sătmar 6 și 15, Sibiu 1, Sălaj 6, Solnoc Dobâca 4, Timiș 1 și Torontal 5 școli noi cu 15 puteri didactice.

Ziarele ungurești ne mai spun că la ridicarea noilor institute de învățământ s'a avut pretutindenea în vedere „principiul național maghiar”, tradus pe românește „prostire a copiilor cari n'au avut fericirea să se nască unguri”.

Consiliu de miniștri. Membrii cabinetului ungar s'au întrunit ieri după amiază la orele 5 la o consfătuire în localitățile palatului prim-ministrului în Buda. Afară de chestiunile, curente s'au discutat și alte lucruri sulevate în timpul din urmă la audiența premierului Lukács și în ședințele delegațiilor. Partea cea mai mare a desbaterilor au format-o totuși chestiunile de rezort ale miniștrilor, cari de data asta au luat parte în număr complet la consiliu.

Nou partid constituțional. „Neue Freie Presse” e informat, că 67-ști afară de partide din Ungaria (în dese consfătuiri intime, în cari se discută creierea unui nou partid constituțional ori mai bine zis reînvierea vechiului partid constituțional, în frunte cu contele Iuliu Andrassy. Constituția noului partid va avea loc, serie „N. Fr. Presse”, în timpul cel mai apropiat, probabil chiar în luna Octombrie, încă înainte de a se convoca ședințele camerei. Programul noului partid va fi întemeiat pe principiul 67-iste, dar în cuprinsul său va fi alcătuit în așa fel, că va mulțumi și elementele mai moderate dintre 48-ști. Inițiatorii noului partid speră că vor putea câștiga pe lângă actualii 67-ști afară de partid, și adesiunea unui număr însemnat de 48-ști. Contele Andrassy va accentua tot mai mult necesitatea disolvării camerei și a noilor alegeri. În parlamentul din nou ales Andrassy va intra apoi cu partid și program propriu și aderenții lui speră că în a-

legeri vor putea ieși învingători în număr oarecercuri electorale, ba cei mai optimiști nădăduesc să câștige chiar majoritatea mandatelor. Andrassy, prin organizarea noului partid, va dovedi totodată că opoziția are program potrivit pentru un partid guvernamental.

Argus-Babeș și „Budapesti Hirlap”. Incurabilul nostru împăciuitor, Argus-Babeș dela Budapesta, poate fi mulțumit. L-a ajuns o distincție însemnată. Organul hipersovinișt al oligarhiei noastre, „Budapesti Hirlap”, acela care de o fidelitate frapantă, revoltător de cinică uneori, asupra aspirațiilor naționale ale heghemonilor noștri, consacră în numărul-i de astăzi și la loc de frunte 7 coloane întregi recente broșuri a d-lui Babeș, broșură de care ne-am mai ocupat într'unul din numerii trecuți, prezentându-o publicului în adevărata ei valoare. Reținem din recenziunea ziarului „Budapesti Hirlap” câteva din constatările și convingerile soviniștilor noștri cunoscute atât de bine în întreaga lume românească și repetite la atâtea ocaziuni, dar pe cari, cu toate acestea, „copilul blând și visător”, care este d. Emil Babeș dela Budapesta, nici acum la bătrânețe nu vor să le înțeleagă. Iată ce zice „B. H.”!

„Raporturile de drept existente în Ungaria, nu sunt rezultatul drepturilor înscrise în lege, ci sunt rezultatul dreptei de veacuri ale tendințelor politice, susținută de o parte de națiunea maghiară, iar de altă de dinastia habsburgică. La rezultatul acesta, câștigat cu multe jertfe, națiunea maghiară nu va renunța niciodată, de dragul naționalităților. Dacă unele din drepturile pe cari le-am câștigat, nu sunt încă perfecte, cum e apartinerea Dalmației la Ungaria, vom lupta și vom jertfi și mai departe pentru amplificarea lor. Noi am învățat în decursul vremurilor că succesul în lupta națională, nu e o chestiune de drept ci de putere. Vom lupta cu toate puterile noastre pentru prefacerea drepturilor virtuale în adevărate drepturi, în drepturi reale. Și luptăm nu pentru clasa istorică, de care vorbește d. Babeș, ci pentru națiunea maghiară unitară. În lupta noastră trebuie să ne ciocnim și cu naționalitățile. Și e natural să fie așa, odată ce apartinerea lor la corpul nostru național e și astăzi încă numai virtuală. Va trece încă mult timp, până se va stabili legătura reală. Asta-i aceea ce se numește rezolvirea chestiunii de naționalități. Și asta va rămâne, oricât ar încerca d. Babeș să ne abată dela convingerea noastră, citând cu duimul din cugetările baronului Eötvös, care nici el n'a fost decât un biet bărbat de stat — filosof sentimental”.

Ei, ai înțeles, domnule Babeș? Și te mai su-

Mai trecusem odată pe aici cu tata și cu un prieten de al lui din Turda, dar eram copil mic pe atunci și adormisem îndată ce am trecut de Lupșa, în brațele tatii. Trecem pe lângă o haltă și pe lângă cea dintâi stație — Șionfălău — și aducându-mi aminte, de gândul cu care pornisem, merg la geamul din capătul vagonului, îl deschid, căci țipetul locomotivei anunță trecerea peste un pod de fier.

E Arieșul!

Nu-l văzusem de multă vreme și îmi era dor de undele lui limpezi — verzui — prin cari întrevedeam pietrele alvici. Eram sătul de riurile cu valuri murdare, de riurile cu țărături risipoși, cu apă turbure-gălbui —; îmi era dor de malurile împrejmuite de munți ale Arieșului, de valurile lui clare, în cari mi-am oglindit cei dinți ani ai copilăriei.

Și în clipa aceea, când simțiam o căldură la inimă, am fost dureros surprins, că bătaile inimii mi se mulcomesc brusc și că nu mai recunosc dragutul meu Arieș, de odinioară.

Era turbure....

Nu mai recunosc în învălmășala valurilor gălbui, râul curat și cristalin, cu reflexe verzui de sub podul Câmpenilor.

— Asta e Arieșul tău mult laudat, mă întrebă, un tovarăș de drum dela țară? E tot așa de turbure și de murdar ca și Târnavale noastre. Nu știam ce să-i răspund. Li pomeneam de

ploile ce se revarsă neîntrerupt recunoscând și eu, că avea dreptate și că numai recunoscem și eu în undele aceste tulburi, valurile clare deodată.

Culmile munților încep să se aștrângă tot mai întesit; de sub covorul verde al pădurilor ies la iveală colțuri de stânci din ce în ce mai amenințătoare.

Simt par'că un protest al munților îndârjiți în potruva cutezantei omeniești de ași obtrude invențiile moderne și în aceste plaiuri virgine.

Mai înainte vreme treceau pe aici numai cărucioarele moșilor, cu povara lor de scânduri și de ciubare, apoi călușeii cu pasul mărunț, strecurându-se ușor pe drumul binecunoscut. Și stâncile, uriașii străjeri de piatră de pe amândouă părțile drumului își dormiau în liniște somnul lor de veacuri, mângâiate par'că de scârțitul rotelor neunse ale carelor și de tropotul mulcom al copitelor călușeilor. — Trecem cu toții într-o liniște solemnă, ca pentru a nu deștepta somnul uriașilor de piatră încemeniți pe culmi.

Și iată că deodată s'a spulberat visul acestei lumi de basme. Bubuituri de dinamită au cutremurat măruntaiele munților și după ce au fost încinși în cătușele de fier ale șinelor, s'a pornit un balaur năpraznic cu dinții de fier și vărsând flăcări și fum pe nări, să le turbure zilnic de mai multe ori, somnul lor adânc, sgâțăindu-i din temelii.

Uriașii își ridică cu greutate genele împaiengenite, se privesc uimiți după atâtea amar de veacuri, și în privirea lor cruntă pare a se sălășlui un gând întunecat:

— Vom strivi noi odată acest viermușor, ce a îndrăznit să se obrăznicească pe aici stricându-ne odihna cu glasul uricios al oțelului izbite de olaltă și cu țipetul lui răgușit.

Înțeleg glasul coloșilor de piatră și mă gândesc cu groază la clipa când ei și-ar îndeplini amenințarea fioroasă. Ce-i acest viermușor al civilizației umane în comparație cu enormele puteri ale elementelor ce-l împrejmuiesc, și cari l-ar putea strivi cu un singur gest majestatic!

Se aude țipetul locomotivei și stâncile de piatră îl resfrâng cu mânie par'că până ce se pierde undeva departe, în necunoscut.

Trenul trece alături de valurile infuriate ale Arieșului, care ține și el tovărășie cu prietenii lui de piatră.

O deraiare cât de mică ar fi îndeajuns ca să sfărâme în bucăți toate vagoanele. Trecem apoi peste un pod și fiori de groază ne cuprind, privind în abizul de sub noi.

Și mai mult ca ori când mi se statornicește gândul: Viața noastră e în mâna lui Dumnezeu.

peri pe noi, când îți spunem că vorbești prostii!?

*

Dispozițiuni militare în Bosnia. Într'un număr recent al ziarului vienez „Zeit” cetim următoarele:

— Soldații din corpurile 15 și 16 de armată n'au fost nici până azi concediați și e de prevăzut că vor fi reținuți încă timp îndelungat în serviciu. Mai înainte, soldații cari serviau în Bosnia se eliberau din armată îndată după terminarea manevrelor, anul acesta vor rămâne încă 4—5 săptămâni în serviciu după intrarea sub arme a noilor recruți, așa că abia pe la începutul lunii Novembre vor putea pleca la căminurile lor. Numărul soldaților cu serviciul în Bosnia se va ridica în luna Octombrie cu 40% peste contingentul din timp de pace. Dislocări de noi corpuri de armate nu se vor face anul acesta, cum s'au făcut în toamna anului 1908, când amenința să izbucnească războiul cu Serbia, din cauza anexării Bosniei și Hertegovinei Armata ce se află actualmente în Bosnia e tocmai îndestulătoare, pentru a preveni orice surpriză. Depinde dela desfășurarea evenimentelor din Albania, dacă se vor lua și mai departe dispozițiuni pentru urcarea contingentului.

Lupta pentru Roma.

Drept urmare a înființării unui episcopat gr.-cat. maghiar, căruia-i vor fi supuse mai multe parohii române și rutene, s'a încins o luptă pe terenul bisericesc și politic, al cărei rezultat nu se poate prevedea. Românii gr.-cat. nu-și văd periclitată numai integritatea autonomiei lor bisericești, ci și naționalitatea acelor conaționali ai lor, cari vor fi încorporați la noua dieceză maghiară, care va înlocui limba românească, de acum, cu cea maghiară. Amestecul sentimentului național cu cel religios a dezvoltat totdeauna în Ungaria o putere morală inconmensurabilă. Trebuie că o astfel de legătură ar putea avea la Români consecvențe serioase, deoarece naționalitatea și religiozitatea sunt două elemente, cari stăpânesc, așa zicând, toată viața culturală a Românilor. Autonomia bisericească înseamnă în special pentru Români cu mult mai mult, decât înseamnă de obicei o astfel de autonomie. Biserica românească susține școlile populare, chiar și puținele școli medii, cea mai mare parte de intelectuali, clerul, învățătorii, profesorii etc., cu toții stau cu biserica în cele mai intime legături culturale și materiale, — în general crearea unei episcopii gr.-cat. maghiare cu tendința ei de azi, susținută de presa șovinistă din Budapesta, i-a întetit pe Români la o adevărată luptă bisericească.

Și ceice luptă în primele șiruri de bătăie nu sunt obicinuiții lor matadori, ci sunt chiar acei bărbați, cari în urma situației lor, disprețuind orice radicalism, reprezintă cea mai moderată direcție politică. Organul arhiepiscopesc „Unirea” publică chiar acum memorandumul, în care arhiepiscopul Victor Mihali mai apelează încă la sfântul scaun, recunoscând că cearta pentru dieceza maghiară nu-i „*res indicata*”. Mitropolitul roagă curia să puie în câmpăna și părerea lui. El nu vrea să fie preot al unei dieceze desp populate. Avertismentul mitropolitului se prezintă într'o formă foarte fină, dar îmbrăcat într'o platoșă foarte rezistentă, când amintește că arhidieceza lui, periclitată de acum în integritatea ei, a fost unica legătură a greco-catolicismului cu catolicismul roman, și de aceea curia romană

să-și dea silința să păstreze această legătură.

Tonul acesta, fie el cât de înăbușit în memorandumul respectiv, se deosebește de sigur în principiu de șablonul, în care se redactează de obicei prea umiltele cereri ale mitropoliei. Tonul acesta sună ca un „ultim atum”. Iar în limba vulgară idea aceasta va fi astfel exprimată: Sau biserica noastră autonomă nu va fi păgubită de către dieceza maghiară, sau — noi trecem la gr.-orientali...

Guvernul de sigur că nu vrea să slăbească frânele. El luptă deodată împotriva a două fronturi. În Roma pășește cu toată greutatea ce i-o dă influența sa politică și diplomatică, iar acasă slăbește poziția Românilor. Înainte de câțeva vreme, — după cum anunță ziarele din Budapesta — le-a oferit profesorilor dela preparandii (școalele normale) congrua (sporirea salariilor) cu condiția ca să întrebuițeze ca limbă de învățământ în loc de cea română, pe cea maghiară. Imediat după aceasta intelectualii români au inițiat o colectă pentru adunarea de fonduri destinate profesorilor dela școlile normale, pentruca să zădărnicească pasul guvernului.

Astfel de luptă se dă în jurul Romei. Pe o parte politica și diplomația, pe altă parte un popor mic, îndărătnic, ai cărui căpetenii și soldați nu se tem de nici o luptă. Chiar și arhiducele moștenitor n'a fost cruțat de tactica partidelor. Câteva ziare din Budapesta inventară fabula despre protecția care i-ar fi acordat-o episcopului român Radu la cardinalul papal, Van Rossum — când doar toată lumea știe că un episcop n'are nevoie de protecție când merge la un legat papal.

Prin proiectul relativ la episcopia maghiară se pare că victoria guvernului încă nu-i definitivă. Chiar astăzi se dă un comunicat oficios, că până acum nu s'au luat dispozițiuni nici în privința locului, nici relativ la persoana episcopului maghiar, — o împrejurare, care ne permite să facem concluzii că hotărîrea definitivă în lupta aceasta politică și bisericească, se va amâna deocamdată. („*Budapester Tagblatt*“.)

Cronică din Paris.

„Foamna și activitatea ei. — Expoziția de sculptură și ictură dela Grand Palais. — Umbra unui viitor război.

Paris, 25 Septembrie.

Un cer albastru, un soare scânteitor dar rece, scaldă e câteva zile Parisul în aur și azur. Este o ironie rudă în această seninătate de toamnă. Ea ne spune ar'că: „Sărmanilor parizieni, n'ați avut vară anul acesta. Un cer întunecos și ploii zilnice și triste v'au năhuit timp de aproape trei luni. Acum, când iarna nu e departe, vă bucurați și voi de puține zile frumoase. Ele vă fac să simțiți cu o și mai adâncă părere rău, vara posomorită pe care ați petrecut-o, ale cărei dimineți albastre și după amiaze clare le-ați așteptat cu atâta dor și cari nu s'au realizat. O vară perdută, pariziană, sunt mai bine de nouă-zeci de zile frumoase mort născute, și pe cari nici odată nu le veți mai regăsi...” Iată limbajul pe care ni-l ține văzduhul radios în care ne mișcăm nu de mult.

E toamna. Și zămbim bine că e toamnă. Bruma dimineții și bruma amurgului au început să învăluie orașul ca un fum ușor. Cerul pare mai scund, razele soarelui mai anemice, monumentele Parisului se estompează cu melancolie în bruma fină. E toamnă. Teatrele s'au redeschis, școalele vor începe în curând, activitatea generală se deslușește în casă și pe străzi. Rumoarea vagă a orașului se întetește tot mai mult în fiecare zi și străinii s'au cărit.

Pe Sena cu apele verzi penișele s'au înmulțit; numeroase baloturi, grămezi de piatră și butoaie cu ciment acoperă porturile. Tipetele sfâșietoare ale sirenelor desolează văzduhul. Prin cimitire, florile și coroanele de pe morminte se reînnoesc în fiecare zi. Mai alături, am văzut două dame tinere și grațioase, depunând un larg buchet de violele, la poalele bustului lui Mausepassant din Parcoul Monceau.

La Grand Palais, se pregătește expoziția de pictură și de sculptură a neo-independentilor. Expoziția nu s'a deschis încă, dar eu am vizitat-o totuși printr'o favoare specială. Prevăd că va avea un imens succes de curiozitate. În dosul Palatului vezi în fiecare zi pe tinerii artiști ale căror opere au fost refuzate, transportând prin trăsurile sau camioane pânzele ori statuetele respinse. Îmi vine să le strâng mâna, să-i felicit. Știi poate, că această expoziție a neo-independentilor conține mai mult rezultatul celor mai stranii aberațiuni artistice, ea fiind compusă din operele cubiștilor, futuristilor, etc.? Și vă asigur că dacă o astfel de expoziție este feroasă, ea nu e nici de cum banală. În cele trei sau patru ceasuri pe cari le-am petrecut în Grand Palais, mi-au văzut ochii lucruri pe care nici odată nu le voi uita. Ele m'au urmărit prin vise ca un adevărat coșmar. Nu, îmi e cu neputință să vă deslușesc ce am văzut. Pentru fantasmagoriile acestea nu există cuvinte. Trupuri omenești cioplite în marmoră după o estetică halucinantă, expresii monstruoase, grupuri delirante, apoi peisajii din planeta Marte, balauri inediti, colori cari-ți rătăcesc mințile, un haos de culori și de impresii bolnave — vă

— Viața teatrală a început. Până acum nu s'au jucat decât două piese noi, de importanță secundară. Mișcarea dramatică din ăst an promise a fi interesantă. Cu prilejul acesta vă anunț moartea lui Léon Gandillot, autorul atâtor piese de o veselie francă și limpede și străbătute de o observațiune sarcastică din cele mai puternice. Francezii deploră moartea acestui autor, fiindcă ei țin foarte mult la scriitorii lor veseli. Și bine face: câtă recunoștință nu trebuie să datorim noi acelor cari prin verva și spiritul lor, ne fac să uităm timp de câteva ceasuri grijile și suferințele noastre, aprigele incidente ale luptei pentru trai. Leon Gandillot a fost unul din cei mai fecunzi autori dramatici moderni și eu găsesem în piesele lui o consistență mult mai serioasă ca în operele lui Labiche.

Am spus mai sus că stagiunea teatrală e la începutul ei. Mai târziu, când va ajunge în plina ei activitate, îmi voi face o plăcere să vă țin în curent cu piesele mai importante cari se vor reprezenta pe scenele Parisului.

— Mă uit în jurul meu, la toți acești oameni cari circulă în toate părțile sub cerul clar de toamnă. Ei sunt bine dispuși și animați de o activitate pașnică și sănătoasă. Și mă gândesc că dintr'o zi într'alta, tihnită noastră viață de acum poate fi clătinată din temelii de un război cum lumea nu' mai pomenit încă unul la fel.

Căci, nu trebuie s'o tănuim, văzduhul miroase a praful de pușcă. Acum, după manevrele de toamnă, faptul acesta se deslușește mai neted ca ori când. Luați numai gazetele franceze și răsfoiți-le puțin: veți găsi în toate articolele calme, dar cu atât mai simptomatice, în cari se fac neîncetate comparații între armata germană și cea franceză. Toate șansele, toate incidentele posibile ale unui eventual război sunt concentrate cu o liniște relativă. Tonul acesta, pentru cei cari cunosc spiritul francez modern, e mai îngrijitor decât accentele cele mai agresive. Văzduhul miroase a praful de pușcă!

Presa germană, la rândul ei, își dă seamă de acest lucru. Ea se face din zi în zi mai nervoasă, mai stridentă. Toate zările nemțești, vorbind în timpul din urmă de concentrarea flotei franceze în Mediterană, s'au datat la pronosticurile cele mai pesimiste. Așa, vedeți ce scrie cunoscutul publicist german Peters, în jurnalul „De Tag”: „...Alianța franco-rusă este așa dar îndreptată împotriva centrului germanic al Europei și numai în contra lui. Nici odată, dela Napoleon I încacoe Franța n'a fost mai bine pregătită de războiu ca în zilele noastre și cu tot antimilitarismul care de altmintrelea scade grozav în această țară, spiritul armatei franceze e sănătos și atât instrucțiunea cât și armamentul ei, nu sunt întrecute de nici o putere din lume. Cât despre perseveranța engleză, ea e tot așa de vânoasă ca în trecut, iar noi germanii, trebuie să ne pregătim a ține piept apusului coalizat. Să nu ne amăgim cu iluzii!”

Și toate celelalte zări nemțești vorbesc în acelaș ton. Ele se ocupă mai ales de rolul Rusiei într'o viitoare conflagrațiune.

Văzduhul miroase a praful de pușcă!

C. R. B.

Aviz

Avizăm abonații noștri că expediția ziarului „Românul” am transformat-o și în viitor foaia se va trimite după sistemul nou folosit și la foile mari din Budapesta și străinătate.

Deoarece aceasta transformare a reclamat o muncă uriașă și credem că s'au strecurat și unele greșeli la adrese, rugăm abonații cari nu primesc ziarul, sau primesc greșit să binevoiască a ne aviza despre aceasta ca să putem îndrepta momentan greșala comunicându-ne totodată și adresa completă la care trebuie să se expedize ziarul.

Adm. ziarului „Românul”.

și **KLEIN**

DĂ PENTRU DOMNI s'a deschis în

n-rul 4. Vis-à-vis de Librăria „Diecezană”.

Delegațiunile.

— Delegațiunea ungară. —

Viena, 27 Septembrie.

Joi și Vineri comisia de aprovizionare și plasare a subcomisiei de război a ținut două ședințe, în cari s'a desbătut întreg materialul transpus acestei comisii. Intreg raportul prezintat de către raportor a fost primit.

— Delegațiunea austriacă. —

Sedința subcomisiei de externe

Joi înainte de amiază subcomisia de externe a ținut ședință în care a desbătut bugetul ministerului de externe.

Delegatul *Spincic* declară, că el niciodată nu s'a însuflețit pentru o alianță cu Germania și Italia. Stările din Croația, a spus între altele *Spincic*, nu pot să aibă vre-un efect bun nici asupra popoarelor din statele balcanice, dar nici asupra celor din țările anexate. În loc ca să creieze ordine în Turcia d. ministru de externe ar face mai bine dacă ar face-o aceasta în Croația. În privința emblemei și însemnelor armatei oratorul spune că cu prilejul tratativelor în această privință să se țină seamă și de drepturile Croaților.

În ședința care a avut loc după amiază delegatul *Ellenbogen*, socialist, a cerut ministrului de externe mai multe explicații în privința politicii monarhiei austro-ungare față de Turcia și în special față de peninsula balcanică și față de concentrarea flotei din Mediterană. În sfârșit oratorul roagă pe ministrul de externe, ca în privința chestiei sudslave acesta să spună M. Sale monarhului, că sistemul lui Cuvaj nu e de loc potrivit pentru a provoca o simpatie în Balcani față de politica noastră externă.

Delegatul *Masaryk* încă vorbește despre stările din Croația și spune, că politica ce se face aci nu e o politică austriacă, sau austro-ungară, ci o politică banditească.

În ședința ținută Vineri delegatul *Ellenbogen*, socialist, mulțumește ministrului de externe pentru declarațiile categorice referitoare la instigatorii războiului. Vorbind despre Turcia oratorul spune, că persecutarea condamnată a ualisorilor este a se atribui fanatismului Turcilor tineri. Dar, în sfârșit, există persecuții mult mai mari și decât cele din Albania, așa de ex. în Rusia se întâmplă anual masacrări groaznice chiar și în contra creștinilor. Se pare, că statele europene stau ca lienele pază în jurul Turciei care e aproape de prăbușire.

Tusz, socialist ceh, cere ca ministerul de externe să facă tot ce e posibil în scopul încetării războiului italo-turc.

Kramars, ceh-tinăr, în cuvinte aspre vorbește despre regimul turcilor-tineri, sub care popoarele creștine din Balcani sunt mult mai persecutate decât ori când altădată. Dacă aceste popoare creștine nu-și vor căpăta autonomia administrativă, catastrofa din Balcani necondiționat va urma să se întâmple. Ori care cunoscător al referințelor din Balcani e convins că, cu cât stările actuale vor dura mai mult, cu atât un război balcanic ușor poate să devină un război european. Pentru că dacă Sârbii, Bulgarii și Grecii ar obține o învingere asupra Turciei și, dacă România se va fi lăsat sedusă de a pași în interesul Turciei în contra Bulgarilor, atunci va urma chestia împărțirii prăzei și prin aceasta momentul fatal: primejdia războiului mondial.

Această atitudine a României în contra Bulgariei ar fi o mare primejdie pentru Austro-Ungaria, fiindcă considerind relațiile foarte strinse dintre România și monarhia noastră, întreaga Europă, împreună cu toate statele din Balcani ar fi de firmă convingere, că Românii luptă contra creștinilor din Balcani, la dorința Austriei, și, astfel Austria și-ar atrage asupra ei cea mai

neimpăcată ură a popoarelor creștine din Balcani. Iar, dacă ne-am ingera noi în Balcani, de bună seamă s'a ingera și Rusia, și după ea și celelalte state.

Oratorul cere să se facă o politică sudslavă rațională, apoi termină spunând următoarele:

Macedoniei și Albaniei să i se dea autonomie deplină, să nu ne amestecăm în eventualul război balcanic și să nu provocăm nedumeriri de prisos, dacă într'adevăr popoarele din Balcani vor împărți Balcanii între ele: aceasta este singura cale care ne-ar asigura relații bune și sincere cu Rusia, cari relații ne-ar reda libertatea noastră de acțiune de mai nainte în politica europeană.

În ședința de după amiază ministrul de externe cont. *Berchtold* a răspuns, că scopul schimbului de idei între puteri inițiat de dsa este asigurarea păcii din apropiatul Orient. Însă deoarece consfătuirile dintre cabinete decurg încă, dsa se mărginește a declara, că prin aceste consfătuiri se intenționează a se găsi calea mijlocie potrivită, care să țină seamă de sensibilitatea legitimă a guvernului turc, și care totodată să servească o bază pozitivă pentru liniștirea naționalităților din Turcia și, deci să promoveze menținerea păcii.

În răspunsul său delegatul *Kramars* ministrul de externe declară, că politica monarhiei noastre întocmai ca și politica celorlalte puteri, e o politică rezervată și, că, din această cauză ar trebui să se evite totul ce ar putea să zădărnicească această politică.

Cronică externă.

O pierdere pentru diplomația germană.

Paris, 25 Septembrie.

Prin moartea baronului *Marschall von Bieberstein*, ambasadorul imperiului german la Londra, Germania perde pe cel mai mare diplomat al său din deceniile din urmă.

Știrea despre încetarea din viață a eminentului diplomat a sosit aici ieri și deși Franța a fost statul contra căruia s'a îndreptat în primul rând politica baronului de *Bieberstein*, totuși opinia publică și ziarele pariziene regretă în mod sincer moartea marelui adversar. Baronul *Marschall* a suferit unei fulgerătoare complicațiuni a vechii sale boale de ficat și de rinichi. Eri dimineată la orele 4 bolnav s'a stâns încet, fără agonie.

Baronul *Marschall von Bieberstein* este născut la 12 Octombrie 1842 în *Carlsruhe*, capitala marelui ducat *Baden*. A terminat dreptul, la *Heidelberg* și *Fribourg*. Ceeace este de remarcant și foarte semnificativ pentru talentul său de diplomat e că a intrat în cariera diplomatică foarte târziu, la 45 de ani! Până atunci a făcut carieră în magistratură (a fost procuror general în marele ducat) și în guvern.

În 1890, după căderea lui *Bismarck*, este, într'adevăr, numit ministru de externe.

Deși a stat la guvern aproape șapte ani totuși ministeriatul său nu s'a remarcant într'un chip mai deosebit în politica internațională. Cauza acestui fapt, care trebuie să ne mire dela un talent ca baronul *Marschall*, este, că a fost din cale afară ocupat cu politica internă... Dușmanii lui aprigi erau conservatorii. Politica liber-schimbistă a generalului de *Caprivi* a mărit ura conservatorilor contra lui de *Bieberstein* și o companie politică formidabilă s'a deslănțuit asupra ministrului de externe. După lungi discuțiuni în *Reichstag*, după o serie de intrigi, atacuri și procese de calomnie baronul *Marschall* a trebuit să-și dea demisia, în 1897, din funcțiunea de ministru de externe. Singurele evenimente mai importante din guvernarea

sa la externe au fost tratatul comercial în Rusia și faimoasa telegramă trimeasă de împăratul *Wilhelm II* către președintele burilor *Krueger*.

În 1897, la vârsta de 45 ani, baronul *Marschall* intră în diplomatie, unde a făcut o carieră mare, stând mereu în același loc: la *Constantinopol*. Timp de aproape 15 ani baronul *Marschall* a lucrat cu stăruință și cu o încredință demnă de reamarcare la stabilirea preponderanței Germaniei în Turcia. Când în primele luni ale acestui an baronul a părăsit capitala Turciei spre a merge la *Londra*, el a lăsat succesoriului său o situațiune excelentă, pe care însă, după cât ni-se pare, aceia n'a știut sau mai bine zis n'a putut s'o mențină: astăzi influența germană la *Constantinopol* a scăzut mult.

Admiratorii săi politici au hotărât să-i ridice, peste câțiva ani, o statuie. I-se cuvine căci și-o servit bine patria. Baronul *Marschall* a știut să cultive pe sultan, a știut să încante, să ademenească sau să amenințe, să terorizeze. Diplomația sa fină, (căci de cele mai multe ori a lucrat cu „duhul blândeței”) a adus fructele cele mai însemnate pentru Germania. Turcia își deschide larg porțile sale pentru politica externă a Germaniei și pentru — mărfurile sale...

Concesiunea căii ferate *Bagdad* este opera lui de *Bieberstein*, Industriei germane i-a câștigat deosebi importanță și siguranță. A știut să facă trecerea dela regimul tinerilor turci, ca și sub *Abdul-Hamid*. Creditul Germaniei la *Constantinopol* era așa de mare încât nici chiar izbucnirea războiului italo-turc nu l'a zdruncinat: deși Italia este aliata Germaniei...

Cât privește activitatea sa la *Londra*, ea este puțin importantă fiindcă n'a avut timpul necesar pentru a face ceva, până acum. Și timpul era un factor important în combinațiunile baronului. El a murit înainte de a putea pune primele temelii ale operei ce-și propusese să săvârșască: îmbunătățirea relațiilor anglo-germane. Poate că moartea l'a scăpat de un eșec diplomatic, pe el, pe marele diplomat... Căci într'adevăr nu prea este de crezut, ca aceste relațiuni încordate între cele două state și neamuri rivale, cari își dispută domnia mărilor și a coloniilor, să poată fi ameliorate numai prin activitatea unui diplomat, fie el cât de iscusit! Una era *Constantinopolul*, ca totul altceva este *Londra*.

Ca persoană particulară baronul *Marschall* era foarte simpatic. Ironia fină și umorul nu-l lipsese și era o amabilitate într'adevăr de... mare diplomat. Iubea mult muzica: era pianist de forță...

Iată, în câteva linii, pe diplomatul mare al Germaniei, care trebuie să fie recunoscut ca o capacitate, ca un talent deosebit, în toate statele culte. A murit un om de valoare. S.

Conflictul Chinei cu Rusia și Anglia. Știe că tânără republică chineză e amenințată a perde două din provinciile ei mari: *Mongolia* și *Tibetul*. *Mongolia* la îndemnul și ajutorul Rusiei, care ar voi să pună mâna pe acest teritor, a încercat a se desface de patria-mamă și din cauza aceasta s'au dat multe lupte sângeroase. În *Tibet* iarăș *Anglia* ar voi să se întărească. Față cu acest pericol se comunică din *Peking* că, noul ministru de externe *Liangmengtuan* și președintele *Yuanshukai* au decis să facă demersuri energice în privința *Mongoliei* și *Tibetului*. Guvernul propune: să protesteze energic în contra întăririi pe acuma a unui detașament în *Mongolia*, să întărească garnizoana din stațiunile *Mandciuriei*, să dea ordine guvernelor din *Mandciuria* să verifice numărul trupelor ruse din *Mandciuria*, și să confiscate toate armele și munițiile din *Mandciuria*, *Mongolia* și *Turchestan*. Cu privire la granița dintre *Tibet* și *Burmas*, guvernul propune a se protesta energic în contra ocupațiunii durabile a districtelor limitrofe în litigiu de către englezi.

MANDAT.

Aceuia care cu prilejul cumpărării nou-tăților de toamnă și iarnă prezintă acest coupon, i-se va acorda 5% rabat din prețurile noastre solide fixate.

Dantele, cordele, catifele, decoruri pentru haine, mă-tăsuri, ciorapi, mănuși și orice accesorii de croitorie

se capătă la

nr. 132-100

Filiala din Arad a magazinului de dantele din Budapesta Bulev. Andrassy nr. 20.

— palatul Fischer Eliz —

Tratatul româno-bulgare. Din Sofia se anunță: Gu România s'au început tratative cari au de scop să arate guvernului român că Bulgaria nu urmărește nici o intenție dușmănoasă contra României, sau să-și mărească teritoriul regatului pe socoteala Turciei, ci numai îmbunătățirea situației creștinilor din Macedonia. În cercurile politice de aci se crede că aceste tratative se vor termina cu succes. În cercurile militare se observă o plină activitate. Ministerul de război se pregătește să întâmpine orice eventualitate. Măsurile militare luate de către guvern a încredințat publicul că guvernul lui Ghesoff ia în seamă dorința poporului. În cercurile diplomatice de aci se crede că pacea nu va fi prămejdută. Se pun mari speranțe în vizita lui Sisanoff la Londra. Camerele de comerț au cerut guvernului să ia măsuri contra speculațiilor băncilor, cari urmează a începe operațiile.

Se iau măsuri stricte contra presei. Ziarele cari au vorbit despre vizita generalului Putnik la Sofia, au fost confiscate. Redactorii acestor ziare, au fost eliberați sub cauziune de câteva mii lei.

Turburările din Armenia. Din Armenia s'au sosit în timpul mai recent știri tot mai îngrozitoare despre cruzimile ce au să le sufere Armenii din partea Curzilor. S'au făcut o multime de plângeri la Poartă, care însă s'a arătat cam indiferentă din care cauză patriarhul armean amenință și cu abdicarea dela postul său numai ca să constrângă Poarta a trimite ajutor și a pune capăt anarhiei Curzilor.

Mai recent vicarul din Mouch informează Patriarhatul că sub-governatorul din Todoun a silit pe Armenii din satul Chenist să semneze un angajament prin care abandonează Curzilor jumătate din teritoriile cari le aparțin, căci în caz contrar vor fi toți măcelăriți de către Curzii înarmați cari încercuiau conacul când guvernatorul exercita această presiune.

Acelaș vicar adaugă că Armenii din Khonit au hotărât să se expatrieze, dar el se îndoiește că plânșii ar putea sosi teferi până la câmpia Mouch.

Arhiepiscopul armean din Van telegrafiază zugrăvind situația de acolo sub culori întunecate și declarând că de o lună de zile 26 de Armeni au fost asasinati și că jandarmii și agenții poliției, în loc să caute pe vinovați, perchiziționează în casele Armenilor pentru a vedea dacă nu cumva au ascuns arme.

Arhiepiscopul dă numeroase detalii asupra nelegiuirilor făcute în diferite sate.

Apropitata vizită a regelui Spaniei la Paris. După cum anunță ziarul „Echo de Paris”, regele Alfons al Spaniei va veni la Paris imediat după terminarea tratatelor pentru acordul franco-spaniol cu privire la Maroc.

În Paris, regele va avea o întrevedere cu președintele republicii Fallieres.

Rezultatele vizitei lui Sasanow în Anglia. Ziarele străine se ocupă cu pasiune de vizita pe care a făcut-o ministrul de externe al Rusiei, d. Sasanow, în Anglia și de convorbirea pe care a avut-o cu sir Edward Grey, ministrul de externe al Angliei. Se știe că Anglia și Rusia nu sunt legate numai prin acorduri ca acelea cari regulează în mod provizoriu chestia persană; ele au interese comune și în alte puncte și scopul călătoriei d. Sasanow a fost să se chibzuiească asupra atitudinii ce trebuie adoptată de cele două țări asupra câtorva probleme cari rețin în acest moment atenția Europei. După informațiile engleze, cei doi miniștri au grupat în patru chestiuni principale diversele puncte pe cari și-au propus să le examineze:

colaborarea navală în mările Europei, chestia Orientului, chestia persană și problema chineză. Cea dintâi dintre cele patru chestiuni pasionează foarte mult, în acest moment, opinia publică; dar din punct de vedere diplomatic ea e cea mai simplă și cei doi miniștri au acum să constate numai acordul dintre cele două țări. Programul naval rusesc a fost stabilit în conformitate cu programul naval englez și cu programul naval francez. El comportă o cooperare eventuală a flotei ruse cu celelalte două flote ale triplei înțelegeri într'un punct determinat și cu un scop precis, în conformitate cu programul naval francez. Chestia Orientului e mult mai complicată. Asupra acestui punct sunt divergențele destul de mari între politica rusă și politica engleză. Pe când Anglia vede în „statul quo” cea mai bună cheazășie a intereselor sale mediterane, Rusia ar vrea să provoace o lichidare serioasă a problemei otomane și să accepteze în total sau în parte programul revendicărilor sârbo-bulgare. Dar cum, în fond, și Anglia și Rusia vor să împiedece pe Austria ca să-și continue mersul spre Salonic, căci realizarea programului austriac ar amenința și interesele rusești și pe cele engleze, e probabil că cei doi miniștri au izbutit să împace contradicția dintre cele două politici. Chestia Persiei are un aspect cu totul deosebit. Aici, Rusia și Anglia n'au nevoie să chibzuiească asupra intențiilor unei a treia persoane, căci nimeni nu se gândește să le dispute privilegiile pe cari și le-au recunoscut în mod reciproc; totuși, chestia rămâne în sine însăși destul de obscură. Până acum cele două puteri păreau animate de un spirit care nu era de loc identic. Rusia părea dornică să transforme zona sa de influență din Persia în posesiune directă; pe când Anglia stăruia întotdeauna ca Persia să rămână liberă pe soarta sa. Acum se vorbește de o înțelegere între cele două țări ca să-și împartă Persia. De fapt, cei doi miniștri au discutat această chestiune, dar se pare că s'a adoptat punctul de vedere englez. În privința Chinei, ambițiunea engleză și ambițiunea rusă par egale; deosebirea e numai că ele se îndreaptă asupra a două puncte geografice diferite. Anglia urmărește să-și anexeze Tibetul, pe când Rusia și-a aruncat ochii asupra Mongoliei și Turkestanului chinez. Se pare că urgența problemelor cari îi solicită auzul, a făcut pe cei doi miniștri să lase chestia Chinei pe al doilea plan și să-și amâne discuția definitivă pentru vremuri mai propice.

mult mai departe de cum și-ar fi putut cineva închipui.

Nu e așa? oricine ar crede că în lipsa rudelor vor fi fiind niscaiva prietini sau admiratori de-ai defunctului soț cari să se îngrijească de o creștinească înmormântare a aceleia care a fost cândva soția lui Creangă.

Acestei firești presupuneri îi răspunde realitatea faptelor în așa chip încât cei cari poartă răspunderea ar trebui să roșească, dar nu numai atât, ci să fie muștrați de conștiință, toată viața lor.

...Miercuri 5 Sept. la ora 4 p. m. împrejurări independente făcându-mă să mă aflu în localul „Centrului studentesc”, văzui intrând pe un om cu o figură necăjită. (Fie zis în treacăt, nu e nici primul, și sper nici ultimul, necăjit care apelează în ultimă instanță la... „studienți”.) Era un biet funcționar dela starea civilă care, dureros atins de cele ce aflase, venea să aducă la cunoștința studenților — în speranța că vor lua măcar dânsii cuvenitele măsuri — că văduva povestitorului neîntrecut Creangă zace moartă de trei zile, în cocioaba ei, fără ca nimeni să se fi îngrijit de înmormântare, soțul defunctei (se recăsătorise după moartea lui Creangă) un anume Constantin Deliu, funcționar tot la starea civilă și dânsul, fiind mort beat de trei zile și neștiindu-se pozitiv unde se află.

Adânc impresionat am pornit, cu un prieten, la primărie spre a ne interesa dacă se eliberase cuiva cuvenitul buletin de autorizație pentru înmormântarea „doamnei Deliu.”

Cu cea mai mare nepăsare, una dintre cele mai... iluminate fețe din fruntea acestei instituții ne comunică „ceia ce a stat în puțină noastră să facem” și au făcut. Anume, se dăduse gratuit: cuvenita autorizație, o raclă simplă de brad și carul funebru de transport clasa șasea...

La observația noastră că ar fi prea puțin atât pentru fosta soție a unui scriitor național de talia lui Creangă, un alt funcționar, nu cu mai puțină vază în serviciul administrativ al primăriei ne spuse ironic:

— Vorbă să fie, soția lui Creangă... l-a fost soție, cum is eu popă... (și din respect probabil față de o dactilografă care era în aceeași cameră, spuse mai încet, clipind șiret către noi). Soție, doar de ocazie...

Rușinați noi pentru dânsul, am plecat privirile în jos, găsind inutil să mai protestăm contra unei necuviințe rostită de un om irresponsabil moraliceste.

— Ascultați-mă pe mine, tinerilor, continuă dânsul pe un ton mai ridicat, ea n'a fost niciodată soția cu cununie a lui Creangă. Să vă spun eu, care știu, căci doar Creangă a petrecut cu tată-meu, și cu Eminescu, și cu părințele...

N'am mai ascultat perorațiile din ce în ce mai patetice ale interlocutorului nostru. Dela un alt funcționar am aflat apoi că ordinul prin care se acorda gratuit cele necesare înmormântării nefericitei femei s'ar afla în buzunarul lui Deliu, iar acela, în complectă stare de ebrietate,

Scrisoare din Iași.

La moartea văduvei povestitorului Creangă.

Iași, 13/26 Septembrie.

Bietul Creangă! Când ar ști el ce zile triste a supraviețuit nefericita lui soție...

Cea mai crasă mizerie, în cel mai plastic înțeles al cuvântului: iată ce a fost viața văduvei apreciatului povestitor popular Ion Creangă.

Dealtminteri acesta e un lucru care nu se rosteste pentru prima oară în public. Incidentul morții nefericitei femei îmi oferă însă durerosul prilej de a reveni asupra acestei afirmări.

Luni 3 și Marți 4 Septembrie, ziarele noastre publicau, lipsită de orice comentariu, lăconica știre a morții văduvei lui Creangă, care ar fi avut loc în noaptea de Duminecă spre Luni. Efectul produs în public ar putea fi egalat fără nici o exagerare cu cea mai complectă indiferență. Dar dezinteresul acesta a mers cu

Ka 127

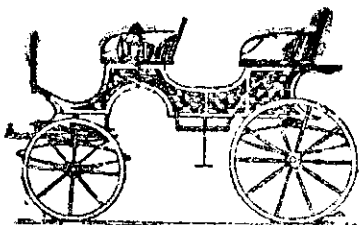
Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară.

Temesvár-Gyárvaros,

Háronkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rofar, șelar, de tustruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurile gratis și franco. — Tot aici se pot căpăta obnibuse pentru 6 persoane, cară funebre, felurite căruțe >landaner< cu prețuri moderate.

s'ar găsi lângă corpul neînsufletit al fostei sale soții.

Ne-am grăbit spre unul dintre puținele „monumente istorice” ale Iașului, care e „casa lui Creangă.” E situată în strada Ticăul de sus, nr. 4.

Casa nu se vedea fiind situată în vale și ascunsă în dosul unei grădinițe, iar strada, ridicată mult.

Atrăseserăm atenția câtorva vecine, căci din poartă aflăram chiar că un alt prieten al nostru, un tânăr avocat, N. Andriescu, se interesase înaintea noastră, adunase ceva bani, și reuși chiar să-l determine pe Delia ca să meargă împreună pentru pregătirea celor de nevoie în atare triste împrejurări. E locul să spun că avocatul Andriescu, un fanatic și incorrigibil idealist, e singurul care, cu sacrificiul propriilor sale interese, s'a îngrijit ca văduva lui Creangă să se bucure de o înmormântare simplă dar creștinească.

...Continuând să fim încă obiectul vecinelor curioase, am străbătut grădinița apropiindu-ne de „casă”.

Adăpostul primitiv, sub care s'a dosit, etâncea ierni grele, văduva lui Creangă, la dreptul vorbind nu e o casă. S'a spus și de alții: „bordei” și „cocioabă”. Aceste cuvinte mi se par însă incompatibile cu realitatea însăși, căci ele deșteaptă mai curând, în mintea cetitorului care parcurge aceste rânduri după o excelentă digestie, noțiunea unor bordeie de operetă...

„Casa lui Creangă” e ultima expresie a unei case omenești. Incontestabil că sunt grajduri cu mult mai confortabile decât cea dărăpănată, care aducea mai mult cu un cotet neîngrijit. O odăită era lipsită cu desăvârșire de doi pereți. În mijloc, răsturnate, erau o masă și niște scaune rupte, pe cari se găseau aruncate niște cărți și gazete vechi. Pe un alt perete era o hartă afumată. De dușumea aminteau două sau trei scânduri putrede. Nu mai vorbesc de acoperiș, care prezinta mai multe deschideri, prin cari se vedea cerul. Un antru întunecos, lipsit de orice obiect casnic, despărțea odăita aceasta de alta în care se afla moarta.

A trebuit să stăm puțin, să ne deprindem cu întunerecul — căci lângă moartă nu ardea nici o lumânare — pentru ca să zărim într'un colț întunecat de tot, pe un pat de scânduri, necoperit cu nimic, pe cea care a fost odată nevastă lui Ion Creangă. Din dușumea mai exista numai jumătate și aceia părezită. În odăita nu era nimic, decât pereții negri, o sobușoară dărămată și moviță de gunoi.

Își făcuseră pomană vecinele de o spălaseră, o îmbrăcară cu o rochie albă de cit, vrăstată cu trandafiri colorați, și-i puseseră pe piept o iconiță înegrită de lemn.

Împrejurările în cari a murit nu se știu, căci nu se afla nimeni lângă dânsa în momentul când a expirat.

...Urmărit de tabloul ei, viu încă în minte, depărtându-mă de „casa lui Creangă”, mă gândeam la cultul și recunoștința de cari suntem capabili noi cei de astăzi față de cei vrednici din generațiile trecute.

Și nu mă dumiream mai ales, în cazul considerat, de ce văduva lui Creangă a fost lăsată să trăiască și să moară în împrejurări atât de mizerabile.

Unde vor fi fiind, mă întrebam zădarnic, „prietinii” lui Creangă, cari n'au pierdut nici odată prilejul de a face paradă, descriindu-ne amănuntele intime în cari l-au cunoscut?... Dar necroforii, acei scormonitori publici cari varsă lacrimi crocodilene pe scrisorile de dragoste și manuscrisele îngălbenite ale marilor dispărui?...
St. P. Moldovanu.

Un sămănător harnic în egorul națiunii: dl Vintilă I. Brătianu.

București, 26 Septembrie 1912.

Era o vreme nu prea îndepărtată, când oamenii cu multă dare de mână, stăpâneau diferite ramuri ale economiei naționale. Aceștia, stăpâniți de tradițiile înaintașilor lor, apelau numai la luminile și puterile specialiștilor stăpâni, pe cari îi credeau singuri capabili de a conduce diferitele întreprinderi ale vastelor lor domenii.

Străinii, cunoscând bogățiile imense ale României, alergau d'acolo, chemați și nechemăți, dornici ca prin mijloacele lor să exploateze cât mai mult pe aceia, cari recurgeau la deosebita lor capacitate, făcând apoi averi, cari toate luau drumul de unde porniseră aceia cari le-au agonisit.

Până prin anii 1885—87, oamenii noștri politici nu se gândeau decât la dezvoltarea agriculturii, și abia atunci au văzut că agricultura singură nu e capabilă într'o țară să ducă nevoile populațiunii, fiindcă produsele agricole nu pot prezenta uniformitatea cuvenită ca preț de desfacere și ca cantitate, astfel că statul și contribuabilul să poată conta, primul pe un venit bugetar sigur, iar celalalt pe un câștig uniform.

Atunci s'a scos la iveală teoria totului economic și s'a zis că, țării românești îi lipsește industria, care constituie carecam regulatorul beneficiilor dintr'o țară civilizată și cu relațiuni comerciale internaționale.

În raportul anual din 1886, d. conzul-general al Austro-Ungariei, cavalerul Suzzara, vorbind de această schimbare în idei zice: „Principiul: drepturi prohibitive și industrie națională” fu înălțat la autoritatea unei dogme, în a cărei realizare se vedea salvarea României”.

Astfel fiind lucrurile între anii 1885—87, s'au pus deci — sub partidul liberal — piatra fundamentală a încurajării industriei naționale în țara noastră, prin legea făcută de acest partid.

Dela aceea epocă s'a căutat de oamenii competenți, a face cât mai mult posibil naționalizarea economiei noastre, singura putință a emancipării noastre economice. După legea făcută în 1887, epoca de belșug a străinilor, a mai durat cât a durat, până când au început să se ivească zorile emancipării economice naționale.

O pleiadă de tineri, pătrunși de deviza: „România a Românilor”, și-au pus de gând ca cu orice preț să scuture cătușele cari strângeau aproape până la sufocare viața noastră economică, și cu ea emanciparea definitivă de sub influința străină.

Printre acele figuri luminoase cari au înțeles rostul acestei nobile porniri, strălucește listinsul om de stat și profundul economist dl V. I. Brătianu, unul dintre fii ilustrului bărbat de stat, marele Ion C. Brătianu, regeneratorul României moderne.

Nu mă simt eu chemat ca în cadrul ace-

stui articol să caracterizez opera cea mare pentru care Vintilă I. Brătianu și-a pus tot sufletul și toată munca sa rodnică, ei mă mărginesc ca în liniamente generale să fac o țecă cât de fidelă a personalității sale.

Di Vintilă I. Brătianu, este al doilea fiu al marelui patriot și bătat de stat, Ion C. Brătianu. D-sa s'a născut la 16 Septembrie 1867. Studiile secundare le-a făcut în țară, iar cele universitare în Paris, unde a ieșit „cum laude” ca licențiat în științele tehnice.

Reîntors în țară a ocupat mai multe funcțiuni ca: director-general al regiei monopolului statului, secretar-general la finanțe, etc., unde a lăsat urme nepieritoare, ilustrându-se prin spiritul său ales de observațiune și făcând multe îmbunătățiri, pentru cei meritoriși.

A face biografia dlui V. I. Brătianu, este a da în toată splendoarea una din cele mai de seamă pagini din viața emancipării țaranului român, adevă proiectele și în urmă legile agrare din 1907. Dsa a depus o muncă încordată și fără preget, pentru cei obijduiți de soartă și pentru cari partidele noastre nu făcuseră mai nimica până atunci.

După căderea cabinetului prezidat de d. Gh. Gr. Cantacuzino, a urmat d. D. Sturdza, șeful partidului liberal, cari după ce a reprimat tristele răscoale ale țaranelor în 1907, și-a luat ca țel îmbunătățirea soții lor, întocmind legi bune pentru ridicarea economică a țărânilor noastre.

Aceia cari au urmărit desfășurarea lucrurilor pe acele vremuri grele, au putut vedea câtă răvnă a depus tânărul deputat și primar al capitalei pentru a contribui cu luminile și experiența sa, la formarea temeliei noastre economice-naționale.

Ca primar a fost într'adevăr părinte al capitalei, căci, de dimineața până seara cu o muncă nepregetată, prezida bunul mers pentru prosperitatea comunei.

Fiind însuș inginer a voit a transforma București, aducându-l la nivelul ce i-se cuvine unui oraș care este o capitală a regatului român.

Ca om de bine și desinteresat a renunțat la onorarul său de primar în folosul comunei.

Dându-și seamă, de suferințele celor nevoiași, în urma ureării chirilor, a pus bazele societății naționale de tramvai, care a dat prilej la atâtea discuțiuni politice furtunoase, totuși, judecând nu ca politician, se poate vedea că înfințatorul ei a fost un om pătruns de cea mai adâncă prevedere, pentru ieftinirea traiului celor mici. Așa că orice bun român, și-n general populațiunea nevoiașă a capitalei, trebuie să-i fie recunoscătoare, pentru opera mare națională ce a săvârșit, și e dator să-i aducă prinosele său de recunoștință.

Prin aceste fapte mărețe ce a înfăptuit ca: „Societatea pentru locuințe ieftine”, „Societatea tramvaiului”, mari lucrări de utilitate săvârșite într'un scurt timp la primăria capitalei, se poate vedea, cari au fost și sunt intențiunile dlui V. I. Brătianu.

Sub imediata sa supraveghere s'a tălăburat primejdia holerei, care ne amenința capitala.

După moartea feteiului Carada, marii acționari ai Băncii Naționale au crezut că nu pot încredința destinele acestui mare institut financiar, decât în mâinile viguroase ale lui V. I. Brătianu.

Pe lângă o armată bună și gata pentru orice eventualitate, țara unui stat rezidă în puterea sa economică-națională și ca atare, Vintilă Brătianu, este sprijinitorul fervent al oricărui întreprinderi românești, cari au de scop întărirea așezămintelor economice ale țării.

Istoria nepărtinitoare va transmite generațiunii viitoare aceea ce acest om, deși încă tânăr, a făcut pentru patria noastră. Trebuie să se știe, că Dsa, fie la guvern, fie în opoziție, e

Rétay și Benedek

întreprindere industrială de artă bisericască, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorație de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 95. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare amvoane presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapoare, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Lăferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

adversarul hotărât al tuturor acelor, cari voiesc ea prin străini să rezolve chestiunile noastre economice.

Ziua de 16 Septembrie st. v. este ziua pășirii sale în pragul celui de al 47-lea an, al vieții sale rodnice, și sperăm că providența divină îi va hărăzi putere și sănătate pentru a ține și mai departe sus și falnic stindardul național, pe care strălucește cu mândrie deviza: „România a Românilor”.

Andrei V. Popescu,
fost secretar al societății „Agrare”,
directorul băncii „Floreasca”.

Noi șicane ungurești-

— O dispoziție a consiliului de miniștri. —

București, 14 Sept.

Printr-un referat către consiliul de miniștri, ministerul de finanțe a imbrăcat în oficialitatea unui raport, situațiunea mocanilor crescători de vite cari obișnuit își pasc vitele pe văile și poienile munților României, a căror stare astăzi ar fi fost cu mult mai penibilă, dacă guvernul român nu ar fi intervenit să-i scape de vrășmășia guvernului ungar. Din cele ce urmează se va putea vedea cum autoritățile ungurești, caută să lovească în mișcarea economică a românilor de peste munți.

Este un articol în legea generală a vămilor, în baza căruia mocanii cari își introduc turmele în munții noștri trebuie să plătească o taxă de import de fiecare cap de vită, dacă turmele continuă să stea în țară și nu sunt reînapoiate în Austro-Ungaria într-un interval de timp hotărât prin lege.

Dispozițiunea guvernului datează de mai mult de patru ani și în acest răstimp câte turme n'au trecut granița în munții noștri. Mocanii spre a putea fi scutiți de această taxă, trebuie să probeze autorităților noastre printr-un act eliberat de autoritatea vamală din Ungaria, că turma sa a trecut granița.

Guvernul ungar aflând de dispozițiile legii noastre, spre a zădărnici această îndeletnicire a mocanilor din Transilvania, a dat o dispoziție prin care turmele de vite din Austro-Ungaria cari au trecut granița, sunt interzise de-a se reînapoia, pe motivul că în România bântue boli infecțioase, și este pericol de a contamina și celelalte turme din ținuturile Transilvaniei.

Mocanii se găsesc dar între ciocan și nicovală. Pe de-o parte guvernul ungar care le interzice intrarea în Austro-Ungaria, iar pe de altă guvernul nostru care le cere plata a trei lei de fiecare cap de vită, într-un cânt n'au putut face dovada că au trecut granița cu turmele lor. La o turmă de 2 mii de capete oi, dreptul statului se ridică la 6 mii de lei, dar câte turme din Transilvania nu adăpostesc Carpații noștri... Sumele datorate statului sunt în adevăr desul de însemnate, și mocanii erau siliți să-și desfacă turmele pe prețuri de nimica, ceea ce le-ar fi cauzat pagube ruinătoare.

Cu toate păsurile acordate de ministerul de finanțe în restimpul dela 1906 încoace, în speranța că mocanii vor reuși să poată obține dela autoritățile ungare dreptul de a-și reînapoia turmele la gospodăria lor, guvernul ungar a menținut dar hotărârea luată.

Chestiunea a venit atunci în discuția consiliului de miniștri, care văzând starea nefericită ce se crează acestor mocani, a dat următoarea

Decisiune

Incuviințează cu toate vitele aduse din Ungaria pentru pășunarea în munții noștri, să fie considerate ca indigene și dispensează pe viitor pe proprietarii lor, de orice taxe vamale ce le-ar datora. Aceste dispozițiuni nu se vor aplica și vitelor aduse pentru pășunat după data de 10 Septembrie.

În urma acestei dispozițiuni, proprietarii vitelor vor putea să-și desfacă turmele în voce, profitând de mijloacele ce le poate oferi împrejurările mai prielnice.

N. P. Duțu.

Manevrele regale române.

Șase milioane lei cheltuieli pentru manevrele din toamna aceasta. — 60 mii oameni la manevrele regale.

București, 12 Septembrie v.

În prezent toate trupele de sub arme sunt în epoca manevrelor de toamnă. Pornind dela luptele de batalion contra batalion, până la divizie contra divizie, trupele din toate corpurile de armată fac manevre parțiale, regionale.

Cu începutul săptămânei viitoare vom intra în perioada manevrelor regale ce se vor desfășura în Dobrogea, între Hârșova și sudul liniei ferate Cernavoda-Constanța.

Cu riscul de a ne repeta vom spune că armata română face anul acesta cele mai mari manevre din câte s'au făcut până acum la noi. Faptul se explică foarte ușor, fără a recurge la presupunerea că din cauza turburărilor din Balcani, conducătorii armatei române au pus la cale manevre mari. Avem anul acesta manevrele cele mai mari din câte le-am avut pentru simplul motiv, că niciodată armata română n'a avut pregătirea și efectivul de acum.

Cine se ține în curent cu dezvoltarea militară a României știe că în ultimii cinci ani infanteria a fost sporită cu șase regimente active, artileria cu șapte regimente, cavaleria de asemenea, iar în același timp a fost organizate regimentele de rezervă ale infanteriei, trupele de geniu și înființate secțiile de telegrafie fără fir și aeroplane. Armamentul artileriei a fost pe de-a-ntregul transformat, iar infanteria și cavaleria au fost prevăzute cu mitraliere, mașinile de război cele mai moderne. Numai în ultimii doi ani statul a dat armatei un spor de 80 milioane la cheltuielile ei ordinare.

Manevrele pentru trupe constituie partea culminantă a pregătirii lor pentru război și azi e un axiom banal că armatele cari nu manevrează, cari nu se mișcă, nu sunt pregătite de război. Mulțămită bunei stări financiare a statului și grijei deosebite ce o poartă guvernul armatei, anul acesta se cheltuiesc circa șase milioane cu manevrele din întreaga țară. Numai pentru manevrele regale din Dobrogea se vor cheltui aproape două milioane lei. Căci la aceste mari simulări de război participă cel puțin 60 mii oameni, soldați și ofițeri, cari duc cu ei până la 15 mii cai. În acele manevre vor fi întrebuințate în același timp până la două mii de căruțe și vre-o 150 automobile.

Ca să dăm o idee mai precisă de marele număr de trupe ce participă la manevrele regale vom spune că toată armata, exceptând gărzile, din județele Olt, Argeș, Teleorman, Muscel, Dâmbovița, Ilfov, Vlașca, Ialomița, Brăila, Tulcea și Constanța, cum și toată cavaleria din celelalte județe, vor face acele manevre.

Între 20 și 26 Septembrie vor fi în Dobrogea la manevre 15 regimente de infanterie activă și 8 de rezervă, 7 regimente de artilerie, divizionul de artilerie călărească, 5 batalioane de vânători, 10 regimente de roșiori și 5 de călărași. Adăogați la aceste trupe de luptă pe cele auxiliare cari formează batalioanele de pioneri și pontonieri, companiile de administrație, escadroanele de tren, secțiile de telegrafie fără fir, aerostatică și aeroplane și vă puteți da bine seama ce mișcare considerabilă de trupe se face cu ocazia aceasta. Toate acele trupe constituiesc corpurile II. și V. armată, primul cu două divizii active și una de rezervă, iar al doilea cu două divizii active și o brigadă de rezervă.

Nu trebuie uitat că la aceste manevre participă și escadroane de Dunăre a flotei noastre.

Unul din principalele momente ale acestor manevre îl vor constitui trecerile peste Dunăre, pe poduri de vase; a cavaleriei lângă Brăila și a trupelor de infanterie și artilerie lângă Hârșova.

Deși cele două corpuri dearmată cari vor manevra au comandanții lor titulari, e probabil că în manevre comanda cel puțin a unuia din cele două corpuri va fi dată unui alt d. general căruia îi vine rândul să fie trecut la funcția de comandant de corp.

Arbitrii manevrelor vor fi luați dintre comandanții de corpuri. Acei ofițeri având deplină autoritate, ca grad și funcție, vor putea să impună tuturor hotărârile ce vor avea să ia în judecarea luptelor dintre trupele de ofensivă și defensivă.

Cu această ocazie putem spune că în regulamentul de stat major s'a prevăzut că ofițerii comandanți cari vor părăsi locurile de comandament spre a merge înaintea trupelor, vor fi considerați ca scoși din luptă.

Dispoziția aceasta a fost luată, ca să se evite greșeli de felul celor comise în manevrele franceze, greșeli din cauza cărora generalul Marion a fost făcut prizonier cu întregul lui stat major.

Arbitrii vor avea și puterea de a scoate din luptă pe acei comandanți cari vor nesocoti noua dispoziție din regulamentul de stat major.

C. Dem.

Criza din Turcia.

Arad, 28 Sept.

O știre lansată de sigur de speculanți de bursă a dat alarma în zilele trecute că Bulgaria a declarat război Turciei. Știrea aceasta a fost oficial desmintită din Bulgaria. Pe lângă toate asigurările oficiale însă ne putem aștepta ca știrea declarării războiului azi desmintită mâine poimânc să se realizeze. Planul Turciei de a ține manevrele mari de toamnă în vilaetul Adrianopol, la cari erau să fie concentrați la vre-o 300 mii soldați a potențat la culme spiritele agitate din Balcani, încât câteva puteri au aflat de bine a interveni în mod prietenesc pe lângă Poartă a renunța la aceste concentrări de trupe, ca nu cumva această împrejurare să provoace de-a dreptul războiul.

Același lucru cerându-l și guvernul bulgar, care numai cu foarte multă greutate mai poate ține în friu poporul agitat. Poarta a cedat și va ține numai manevre mai mici în Macedonia. Cu toate aceste Turcia va avea la 80.000 soldați în Macedonia și după știrile ce sosesc, nici Bulgaria nu e departe a fi gata cu pregătirile armatei sale pentru ori ce eventualitate.

Declarația ministrului de externe al Turciei.

Constantinopol. — „Jeune Turc” publică un interview al ministrului Noradunghian. Ministrul a făcut declarații liniștitoare despre situația din Balcani și a dat expresie speranței sale, că norii grei ce întunecă orizontul Balcanului se vor resfira fără furtună. Dacă Bulgaria își va menține atitudinea ei pașnică atunci la tot cazul și celelalte state vor face la fel. Unicul pericol ce îl vede ministrul ar fi reformele. Turcia va lua în serviciul său în acest scop pe un bărbat străin, care e o autoritate pe terenul administrației centrale și provinciale. Turcia are încrederea cea mai mare în simpatia și ajutorul puterilor.

Manevrele turcești.

Constantinopol. — Ambasadorul austro-ungar a avut o convorbire mai lungă cu ministrul de externe Noradunghian, dela care a cerut informații referitor la manevrele turcești, la reținerea materialului de război sârbesc și asupra expozeului contelui Berchtold. În consiliul de miniștri s'a arătat că expozeul a făcut o impresie foarte bună în cercurile oficiale ale Turciei. Guvernul a încredințat pe ambasadorul său din Viena să-l felicite pe contele Berchtold, dând aceasta o expresie clară a prieteniei. Consiliul de miniștri a mai hotărât, cu considerare la intervenirea prietenoasă a unor puteri și la propunerea Bulgariei, ca să nu se țină manevre mari, ci în locul acestora să se țină în Octomvrie și Noveembrie, în Macedonia și Tracia manevre regionale la cari vor lua parte peste 80.000 soldați.

ROMÂNUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE COGOL

Subote moarte

(ROMÂN)

Trad. de Șerban

148

- - -

Alexandru Petrovici era adorat de elevii săi. Era între ei cari aveau mult mai puțină alipire pentru proprii lor părinți; voi merge mai departe, și oferim că în mai mulți din ei, cari ajunseră la vârsta sburdălnicilor nesăbuite, pasiunea lor cea mai sălbatecă ceda în puterea iubirei pe care o aveau ei pentru el. Până la ziua lui din urmă, până la ultima suflare, elevul recunoscător, când venia ziua aniversară a nașterii scumpului lui dascăl, făcea cel puțin, cu un braț îngreunat de febră, gestul de a bea pentru mântuirea înțeleptului prieten care era de multă vreme în mormânt, apoi își încheidea ochii și îi aducea pios omagiiu al lacrimilor sale.

Erau multe noțiuni științifice în favoare în lumea noastră rusă, pe cari el le judeca superfluu ba chiar vătămătoare pentru dezvoltarea de dorit a fiecărui din discipolii săi, mare parte din această zadarnică și prostească gimnastică de spirit introdusă la noi de către domnii Francezi, ca recreațiuni în aer liber; el substitui în locul acestora diferite materii cari se exersau sub șoproane, în toate colțurile ogrăzii și grădinilor.

El păstra foarte puțin timp pe copii ne înzestrați, cursul de studii al acestor nefericiți era dinadins foarte limitat. În schimb adolescenții bine dotați aveau înaintea lor perspectiva unui curs aproape îndoit decât acela care se propunea peste tot aiurea. Mai era apoi o clasă superioară rezervată numai școlărilor de elită, clasă care n'avea nici un fel de analogie cu sistemul înapoiat al celorlalte stabilimente. Aici el cerea unor tineri foarte disciplinați aceea ce alții cer, profund nebuneste dela niște bieți copii cari n'au avut încă vreme să se simtă că trăiesc: această rațiune superioară după care ei știu să se abțină de a răbda și de a-si bate joc, înțeleg perfect batjocura la alții, nu se pun cu un zăpăcit, cu un nebun, nu se necăjese de fel, nu-și ies din fire și nici nu se răsbună niciodată, și rămân în sfârșit mereu într'un calm de omă și de spirit netulburabil, ceace e, de sigur, înalta însuși a judecării. Tot ceace e propriu a face din discipol un om de constituție, de curaj și de principii, era pus la contribuție, și dascălul făcea el însuși, asupra tinerilor nu p'ateni, cele mai dese și mai ingenioase încercări. Cât cât de adânc era versat omul acesta în știința vieții!

Venea la el un mic număr de dascăli din afară; învăța aproape tot singur. Se lenea de toate vorbele mari atât de scumpe pedanților de toate subtilitățile chintezențiate atât de familiare capetelor goale hrănite cu abstracțiuni, și nu vedea șovăind din gura lui decât ceace este însuși sufletul științei, așa că copilul chiar putea să-i vadă bine scopul, utilitatea. Din toate științele, el nu se oprea decât la acelea cari formează pe cerăteanul ută, pe demnul copil al patriei. Multe gânduri erau consacrate pentru a explica tinerilor ceace așteaptă pe bărbatul tânăr la intrarea lui în lume și în cursul vieții sale; și desvăluia adolescentului întregul orizont al omului făcut, cu niște entori și trăsături atât de vii, atât de naturale, încât școlărilor sezând în bancă se și vedea înăuntrul serviciului patriei. Toate supărările, toate tentațiunile, scandalurile cari se ridică seducătoare înaintea lui, el le prezintă în toată goliciunea lor, fără a ascunde nimic din trăsăturile lor. Să fie fiindcă ambițiunea naturală era dela via excitată, și fiindcă în căutarea acestui dascăl simpatic credeai a ceti vorba aceasta: „înainte!” vorbă eminentă nouă, care găsește atâta ecou la rus, și produce minuni asupra naturii lui întine? Să fie din vre-o altă cauză care ne scapă? ceace e sigur e că, în această instituție, copilul, abia ajuns la adolescență, avea sete și foame de dificultăți, de muncă, de activitate, și elevul ieșind aspira la funcțiile unde sunt cele mai grele obstacole de învins, unde sufletul trebuie să desfășure cea mai multă energie. Pușini erau admiși în cursul superior; dar acei cari au trecut p' aici erau oameni tari, oameni cari, în serviciul public, făceau, în vreme de câteva

luni, efectul unor oameni îmbrăcați în zale în potrivea a tot ce poate veni la inimă spre a o moleși și a corupe. Ei se mențineau tari și curaji în locurile cele mai expuse, în vreme ce mulți oameni mult mai pricepuți decât ei, văzându-se desarmați în fața celor mai mici neplăceri personale, părăsiau poziția, ori se lăsau stăpâniți și coplesii de nepăsare, se simțiau în mâinile concusionarilor și a pungășilor. Vechii discipoli ai lui Alexandru Petrovici nu se lăsau; ei aveau o idee exactă despre viață și despre virtuțile omului, și cum, grație comoarei lor de înțelepciune, păreau niște incarnațiuni ai asprei și îndrăsnetei probității, ei nu întârziu mult de a exercita un ascendent inevitabil, irezistibil, până și asupra celor mai corupți.

Personalitatea acestui excelent dascăl făcu o impresie din cele mai adânci asupra lui Andrei Ivanovici Tentetnikof, când acesta din urmă era încă foarte tânăr.

Înima impetuoasă a ambițiosului copil bătu multă vreme cu putere cu gândul că va ajunge la cursul superior; Tentetnikof, la vârsta de șaisprezece ani ajunse acolo, și însuși abia putea să creadă, și era tare mândru de aceasta... Dar tocmai acum se întâmplă o nenorocire.

Înstitorul fără pereche, un cuvânt al căruia de încurajare arunca în sufletul lui un dulce freamăt, căzu la pat, și curând după aceea, el pieri fără vreme. Ce lovitură grozavă a fost aceasta pentru tânărul nostru! ce grozavă pierdere simția el în dascălul acesta scump!

Abia trecuse o lună după întâmplarea aceasta, și totul era schimbat în școală: în locul lui Alexandru Petrovici apărură un anume Fedor Ivanovici, om foarte sărguincios, dar fără metodă, care încep să pretindă dela copii, cum fac toți, aceea ce nu se poate aștepta decât dela adulți. În jocurile și în sbegurile elevilor săi, el voia să vadă un pu știu ce dezordonat și destrăbălat. El edictă pedepse cari atingeau cele mai mici sburdălnicii, ceace dădu loc numai decât la contravențiunii secrete. Totul părea ca tras la apă în timpul zilei, și atunci nici o urmă de dezordine; dar noaptea venia și noaptea înveselea cu atât mai mult; regimul nu câștigase din asta, ba desigur pierduse.

Cât despre predarea științelor, inovația a fost de asemenea ciudată: fură aduse persoane din afară; noi dascăli alergară cu noi linii, cu noi înghiuiri, cu noi puncte de vedere; tinerii auditori fură nevoiți să-și obișnuiască memoria și urechile cu stoluri de noi termeni și cuvinte neemoscute. Fiecare din domnii aceștia își desfășura limbajul, logica, sitenul său aparte, fără a se sinchisi de rațiunile ori de sistemul conștrânelor său; fiecare se arată setos de nouăți, purtat spre descoperire, nerăbdător la orice obiecție, peste măsură gelos de inspirațiunile lui personale. Unitatea dispăruse, viața științei școlilor făcuse loc unor patimi de individualități mai mult ori mai puțin erudite, mai mult ori mai puțin sigure de sine, dar toate la fel de absolue. Când tinerimea nu mai știe la cine să asculte, ea își deirage încrederea față de toți oratorii, iar învățământul poate să se tot agite, el simte a mort, nu mai dă viață. După doi ani de regim nou nu mai puteai recunoaște instituțiunea. Tentetnikof era de o natură blândă și onestă; a fost nevoit el să ia o parte oarecare la orgiile nocturne ale camarazilor săi, să asiste la profanațiuni, să asculte vorbe sacrilege; dar sufletul lui, până și în somn își reamintea cereasca-i origine; el nu se lăsă sedus de fel de aceste false și vinovate bucrii, și își închise ochii ca să lase să treacă acești curenti amețitori și fantastici. Era în el o ambiție deja foarte vioată, dar el n'avea nici activitate nici carieră. Ar fi fost mai bine pentru el să nu fi avut ținte înalte... Răul era împlinit. El asculta pe domni profesori cari se agitau, se aprindeau, și-și aduceau aminte de defunct care, fără să ridici vreodată tonul, știa să dea claritate și greutate celor mai mici fraze a lui rămânând mereu stăpân pe cuvântul lui.

Câte cursuri și ce cursuri n'a urmat el sub acești ni dascăli! medicina, limbie, filozofie, știința guvernării... și în ce enorme proporții! Cu cât el făcea din obiectele acestea ajunse tot mai curând să iasă din introducerea alt. El credea să capete o cunoștință detaliată asupra originii și dezvoltării regimului comu-

nei și a dreptului comercial al știe Dumnezeu căror orașe nemțești; dar toate acestea rămăneau în capul lui în stare de materiale schițate. Grație spiritului său natural, el înțelege că întreg acest învățământ era indiger și nu întrezărea cum ar fi trebuit să fie regulat. Totul îl făcea să regrete pe Alexandru Petrovici; avea atâta durere pentru pierderea lui, că și-ar fi dat două treimi din avere ca să-i fie redat. Dar tinerimea e fericită întru cât are viitor: pe măsură ce vremea se scurgea spre epoca ieșire de pe bănci, el își simți inima bătându-i de speranță, și zicea: „Asta încă nu-i viață, asta-i un timp de inițiere; adevărata viață e în serviciul public: într'acolo trebuie să tindem.”

Și, fără tine să se bucure de frumoasele priveliști cari isbeau atât de viu pe orice călător, fără chiar a merge să-și ia rămas bun dela suflătorii părinților săi; el plecă, după obiceiul tuturor ambițiosilor la Petersburg, unde, cum se știe, se repede, din toate unghiurile imperiului, sglobiul nostru tineret, spre a îmbrățișa suprafața falsei, recei, dulcegei și incolorei noastre civilizații de salon. Aspiraițiunile ambițioase ale lui Andrei Ivanovici fură, foarte puțin timp după sosirea lui, servile după pofa de către unchiul său consilierul de stat actual, Onufri Ivanovici; el fu, din pricina acestei protecții foarte active, foarte neliniștită, atașat la nu știu care departament de afaceri.

Unde nu găsești plăceri la vârsta asta! Tânărul nostru funcționar e în Petersburg, e mulțumit, cu toată fizionomia lui cam speriată. În aer este un frig scârțător de vre-o treizeci grade Réaumur. Teribilul copil al Nordului, viscolul se învârteste în furie, luând vederii trotuarele sub un val neegal și bizar, orbind în voie pe trecător, încercând cu grele suluri gulerile blanelor, năstățile oamenilor, nările dobitoacelor; dar, printre glaciata și grozava lumină pe care de promoroacă, este undeva, la un al patrulea ori al cincelea cat, o fereastră care proiectează o lumină veselă, iar în odăița pe care o descopere ea, la lumina a două modeste stearine, la colcotuli ibricului de ceai, bate o inimă caldă care se întreține solitar cu un suflet curat; aici se cetește o frumoasă pagină dintr'un poem rus plin de inspirație (din acte cu cari Dumnezeu se milostivește uneori să-și dăruiască Rusia lui), și care aprinde, care înaltă imaginația unui tânăr cast cum nu se întâmplă, cum nu poate să se întâmple în alte țări așezate sub un cer mai splendid.

În curând Tentetnikof se obișnuie cu serviciul său, încurând serviciul public încetă de a fi cum își închipuise el la început, cea dintâi afacere, întâiul scop al existenței sale, și fu lăsat de el pe planul al doilea. El contribuie prin reparația orelor de birou, să-l facă să aprecieze mai bine clipele de libertate și zilele de odihnă. Unchiul său, consilierul de stat actual, își pusese în gând să exploateze cât de puțin pe scumpul său nepot, dar nepotul nu întârziase să ghi-cească pe Excelență, să pătrundă vederile venerabilului său unchiu.

Printre prietenii lui Andrei Ivanovici, care număra un număr destul de bun, se găseau doi cari erau din acci ce se zic nemulțumiți. Ei aveau din caracterele acelea numite posdee, cari nu pot suporta fără agitație nu numai nedreptatea, dar nici chiar nimic din ceea ce în ochii lor numai pare a fi o nedreptate o călcare de lege. Onestii în materia de principii, dar necredincioși ei însiși la aceste principii în faptele lor, pretinzând o mare toleranță pentru persoanele lor, și în acelaș timp plini de intoleranță pentru altul, ei avură asupra lui o mare toleranță pentru persoanele lor, și în acelaș timp plini de intoleranță pentru altul, ei avură asupra lui o mare influență, și prin caldura limbajului lor colorat și printr'un fel de nobilă indignare împotriva societății. După ce-i atătară nervii, după ce-i tulbură fierea și-au aruncat în el geremeni de iritațiune, ei îl făcură să ia obiceiul de a observa o mulțime de șiretlicuri pe cari nu le observase până atunci.

Va urma.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

MINISTERUL FINANTELOR

Direcțiunea Contabilității Generale a Statului
 și a Datoriei Publice.
 Datoria Publică.

Nr. 88752

23 August 1912

PUBLICAȚIUNE

A 36-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% amortibilă din a. 1894, int. împrumutul de Lei 120,000.000 se va efectua în ziua de 18 Sept. (1 Oct.) 1912, la ora 10 dimineața în sala specială a Ministerului Finanelor, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în „Monitorul Oficial” Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri pentru o valoare nominală de Lei 1.018.500 în proporția următoare:

51 titluri à 5000 lei	255.000 lei
123 " " 2500 "	307.500 "
303 " " 1000 "	303.000 "
306 " " 500 "	153.500 "

Titluri 783 p. o valoare nom. de 1.018.500 Lei

Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Contabilității Gen
 a Statului și a Datoriei Publice

D. Petrovici.

CUCHT HUGO

mechanic

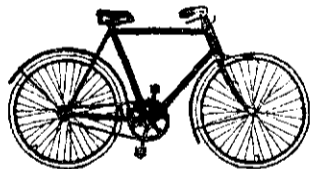
BISERICA-ALBĂ str. Becker 6.

DEPOZIT de renumite mașini PFAFF pentru cusut, de cârpit ciorapi și brodat.

MĂȘINI de cusut PHÖNIX și NANMANN, biciclete STYRIA și WAFFENRAD toate părțile constructive la mașini de cusut și biciclete cu prețurile cele mai ieftine.

ATELIER pentru reparaturi foarte bine aranjate, motor electric.

PĂRȚI CONSTRUCTIVE electrice, sonerie, lămpi de buzunar aparate de electrizat. IN ATENȚIUNE: nu țin agenți voiajori și așa prețurile sunt mai ieftine, cu firmele și agenții acestora trimiși pe sate nu stau în nici o legătură.

K 111-30

[Se 71-]

Salon de haine bărbătești
 J. Schneider, Sibiu
 Hermannsplatz 8, etagiul I.
 Palatul Habermann. (Nagyszeben).

Frideric Hönig

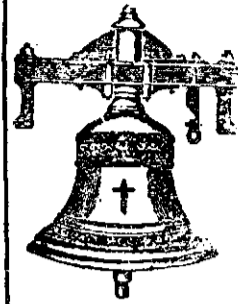
Arad, str. Rákoczi nr. 11—28.

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor :

[Ho 5-]

Fondat la 1840.

.: Premiata la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. .:

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30 procente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuintare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

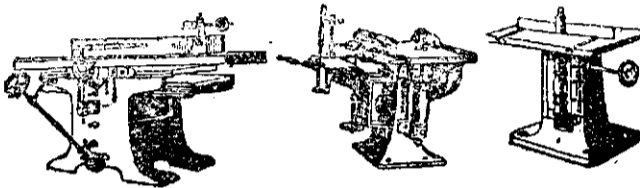
Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Orova Károly,

inginer-mechanic
 diplomat.

Budapest, V., Kálmán-utca 24.

Telefon 146—38.

Reprezentantul fabricii de lucrare a
 lemnului de specialitate:

TEICHERT & SOHN, LIEGNITZ.

SPECIALITĂȚI: Herestraie rapide și cu două tășuri instalare completă de herestraie cu aburi și uzine. Garnituri pentru tăiatul lemnului cu elevator sigur.

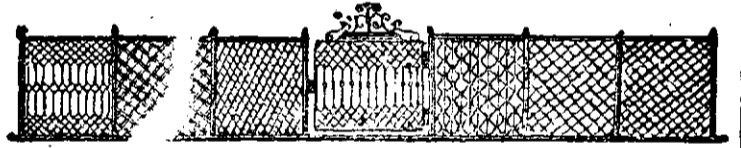
Mare depozit în mașini și unelte pentru lucrarea lemnului
 pe seama măsarilor și inginerilor!

Condițiuni favorabile de plată!

[O 43-]

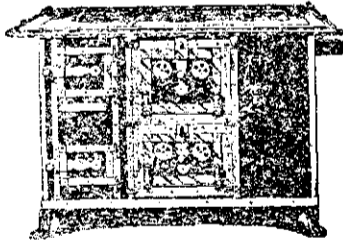
Catalog trimis gratuit.

Prima fabrică în Ungaria de nord alui Kozár Lajos

pentru țesutul și împletirea sîrmei (drot), îngrădiri (garduri), tot felul de sîte, ciur, ornamente de lăcătușerie, construcții de fier, sobe (sparherturi), cuptoare în UNĠVAR Fabrică totfelul de garduri din sîrmă (drot), din aramă galbină, din fier lustruit cu cositoriu sau argint viu, țesături de rabbit, rosteie de ciurnit, coșeri pentru petriș și trestie împletită pentru plafond (structură).

Despărțământ deosebit pentru fabricarea lucrărilor pentru edificii și ornamente de lăcătușerie, coridoare, trepte, grilaje de fier, verande din sticlă, uși de fier scutite contra focului și construcții de fier. Despărțământ din nou aranjat pentru fabricarea a totfelul de sobe (sparherturi) dela executarea cea mai simplă până la cea mai pompoasă, cu îmbrăcăminte de pământ (cahale, olane) în colori sau albe. Prospect trimis gratis. Vinzătorilor procente corăspunzătoare.

K 86-30

No 1-52

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre făcerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GĂURITE, de dănsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violna — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toate de metal. — Prețuri-curente ilustrate trimis gratuit.

In atenția celor ce zidesc case!
TEODOR CIOBAN
 ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
 ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încunoștiințez pe on. public, că
in bransa arhitectonică
 execut tot felul de întreprinderi, transformări
 de zidiri vechi, repararea de biserici române
 și școli, precum și zidirea lor.
 Cu planuri și bugete servesc cu prețuri
 cât se poate de moderate. Comanda primesc
 atât în loc, cât și în provincie. Rugând sprijinul on. public român semnez

(Co 105—50)

Cu stimă
Teodor Cioban.

VAI!

Mă înecă afurizita
 asta de tușă.

Pastilele de piept a lui EGGER

sunt cele mai bune și cu efect grabnic și sigur în
 contra **TUSEI, RĂCELEI, și FLEGMEI.**
Au un gust foarte bun! Nu strică apetitul!

Cutie cu 1 și 2 coroane.
 Cutie de probă cu 50 fil.

Se capătă la farmaci și droguerii.

VIVAT!

Pastilele de pept a
 lui Egger, oăci în
 scurt timp m'au vindecat.

Magazinul principal și de desfacere: **Dr. EGGER LEÓ și EGGER I.** Budapest VI., Révai-u. 12 sz.

In ARAD se poate căpăta la următoarele farmacii: Berger Gyula, g. Földes Kelemen, Gecs László, Hajos Arpád, Hauer Lajos, Krebsz Géza, Kárpáti János, U. Kossuth Pál, Ring Lajos, Rozsnyai K. Szokoly Sándor, și Vojte Kálmán, apoi în drogeriile: Hanzu Neoztor, Török Andor és Társa, și Vojtek és Veisz. Se mai poate căpăta în: Gyorok, la farmacia, Másznyik Dániel, în Magyar Pócska la: Adler Gy. Lajos, în Pécsica-Română la: Ioan Rocsin, în Simand la: Csiky Lukács, și în Szikszon: Fűredi Ede.
 (Le 412—26)

Magazin de articlii pentru biserici și preoți.

GHEORGHE IANCOVICI ≡ **ARAD** ≡
Forray utca n-rul 2.

Postavuri de re-
 verenzi, brâuri,
 preoțești, roșii, vâ-
 : nete și negre :

Aduc la cunoștința onoratului public că au sosit
noutățile de toamnă
 în stofe, mătăsuri, flaneluri, delainuri, parche-
 turi, ciorapi împlețiți în temniță, și multe alte
 : : articole cari nu se pot toate înșira : :

Cea mai bogată
 magazie în articlii
 pentru sfintele bi-
 : serici și preoți :
 (Ja 320—20)

Călătoria din Alpi 1912

FIAT
 primește caunica
 mașină austriacă
Prețul TEAM

UZINELE FIAT A. G. Viena, I., Kärtner-
 ring 15. Filiala ungurească: BUDAPESTA,
 V, Szabadság-tér 18.

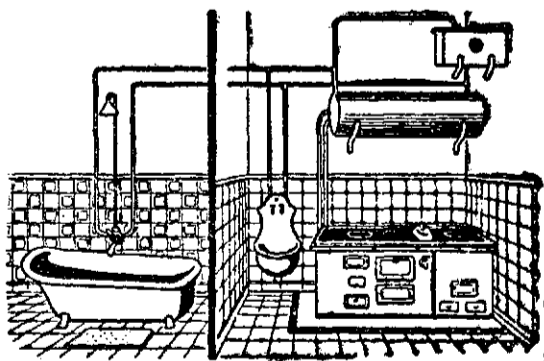
E 295—5

Prețuri solide și ieftine!

Frații Klubitschko

atelier pentru instalațiuni electrice și de apă pu-
 tere, apadute, vane de scaldat, colorifer și cana-
 lizare. — Atelier de mașini, lucrări de aramă și
 lăcătușerie în **SIBIU**, Elisabetgasse Nr. 50

Rugăm on. public pentru încredințarea ori-cărei lucrări de
 branșe. Totodată ne luăm voia ai atrage atențiunea asu. ca

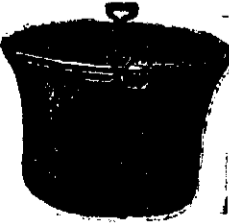

clouzetuli rezis-
 tent la îngheț,

inventie proprie.
 Brevetată sub
 Nrul. 53932.

Are calitățile: 1. Se
 poate monta în ori-
 ce loc, fiind eschi-
 să; posibilitatea de

a îngheța apa. 2. Prin spălarea repede folosește apă
 puțină. 3. În urma construcției simple, funcționează
 sigur și îndelungat. Este îndeosebi de recomandat la
 casele vechi, deoarece introducerea se face cu mică
 cheltuială. — Este deci interesul proprietarilor de case
 ca să caute a-și aproviziona casa cu astfel de clozet.
 Instalateurilor și negustorilor dau rabat.

Ne luăm voia mai departe de a reco-
 manda în atenția onoratului public:
**vase de aramă, căldări de
 aramă și picioare pentru
 căldări de tinichea.**

Executare solidă la orice lucrare!

Catalog și prospecte gratuit, fără obligamant de-a cumpăra.

H 381

**Una spune
celeilalte !!**

că totuși
mașinele de cusut
„PFAFF“

sunt cele mai bune, atât pentru scopuri industriale cât și pentru economia casei, foarte potrivite la cusut broderii, albituri și cârpit ciorapi, unica mașină pe lume cu mers ușor, singurul reprezentant mecanicul

HAMMER VILMOS

magazin de biciclete mașini de cusut și gramofone.
ARAD, Piața Libertății 7. (Telefon Nr. 96)

Mare epozit în plăci românești pentru gramofon. Lucrătoare specială pentru reparaturi.

CEARCĂȚI NOROCUL!

Deja în 5 Oct. a. c. va fi tragerea proximă a lozurilor dela Prima Casă de Păstrare Pestană din Patrie, cu un câștig principal de:

Cor. 400.000.

Spre a putea înlesni cumpărarea acestor lozuri fiecărui le vindem de prezent pe lângă

34 rate lunare à 5 coroane.

Deja după primirea primei rate i-se estradă cumpărătorului Lista legală de rate, în care se induce Seria și Numărul lozului care i-s'a vândut și pe a cărei bază va putea participa la toate tragerile viitoare, iar eventualele câștiguri sunt în întregime ale lui. După plățirea totală a ratelor lunare i-se trimite cumpărătorului obligațiunea originală.

ADMONIȚIUNE!

Câștigul cel mai mic este mai mare ca prețul lozului, care se urcă până la suma de cea. 125 coroane. În caz, că proprietarul va câștiga câștigul cel mai mic, va primi afară de suma câștigată și un cupon în valoarea de cea 55 cor., cu care apoi va putea participa la toate tragerile viitoare la câștigurile principale. Astfel pierderea banilor este cu totul eschisă.

TRAGERILE ANUALE!

în 5 Februarie
„ 5 Iunie și în fine în
„ 5 Octomvrie

CÂȘTIGURILE:

Cor. 400.000—
și o mulțime de câștiguri mai mici în suma totală de cea:
Cor. 1,210.000—
Tragerea ultimă va fi în anul 5 1979 Octomvrie.

Nu vă răgindiți mult ci ne trimiteți rata primă spre a vă putea estrada Lista de rate pe a cărei bază veți putea participa și la tragerea proximă.

Toate comandașele sunt a se adresa către institutul

Ustredna Banka Ucastinny Spolok.

BUDAPEST, VI. Váci-körut. 31.

(U 415—3)

Vânzare ocazională!

Prețuri foarte ieftine!

Magazin de dantele Arad, str. Asztalos Sándor 4.

Nu dați ascultare reclamelor răsunătoare, fiindcă este în interesul d-voastre să cumpărați mărfuri bune și ieftine.

Se vor pune în vânzare următoarele mărfuri ieftine:

Dantele dela 2 fil.
Țesături de dantele dela 50 fil.
Gulere de dantele în orice fason.
Decoruri pentru haine, în orice execuție.
Cordele late, în orice culoare, 1 m. 60 fil.
Ciorapi de mătășă; mouslin în orice culoare, cor. 1'10.
Ciorapi ordinari pentru femei 3 păr. cor. 1'—
Ciorapi flour calit. I. 3 păr. cor. 2'40.
Ciorapi cu vârgi pt. bărbați 3 păr. cor. 1'20
Ciorapi pentru băieți, în orice mărime dela 30 fil.
Ciorapi de mătășă pentru femei 4 cor.
Mănuși de ață 40 fil.
Mănuși lungi de mătășă 3 cor.
Mănuși de piele glacé lungi cor. 3'60 fil.

Năfrâmi de buzunar de batist pentru femei 20 fil.
Tricouri de vară pentru copii 50 fil.
Batist pentru scutirea corsetului 60 fil.
Jupoane de lister și clot cu crețele duple 3 coroane.
Jupoane de mătășă taft în orice culoare c. 7.
Talii de mătășă 6 cor.
Talii de batist cor. 2'40 fil.
Halaturi de delin, execuție frumoasă 6--6'50 coroane.
Cămeși pentru femei din șifon „R“. 1'60 cor.
Pantaloni pentru femei din șifon „R“ 1'80 „
Cămeși de zefir pentru turiști, execuție elegantă 2'60 cor.
Cămeși de zefir fără gulere 2'80 cor.

Cămeși albe din șifon „R“ pentru bărbați 1'98 cor.
Cămeși de noapte din șifon R. 2'60 cor.
Pantaloni albi, croi francez, Köpper I, 2'80 cor.
Gulere pentru bărbați, calit. I. 30 și 12 fil.
Manșete pentru bărbați „ 40 fil.
Bretele în orice culoare 70 fil.
Cravate de mătășă p. bărbați 30 fil.
Ploiere pentru bărbați și dame 2'80 cor.
Albituri fine pentru femei, acoperitoare de dantele pentru porturi, stori, draperii, covoare, linoleu.
Mătășuri tatft și messalin, dantele și țesături de dantele, asortiment foarte bogat.
Madeire brodate, corsete Reform etc. etc.

Rugăm să vă convingeți fără obligamentul de a cumpăra.

Prețuri ieftine!

Telefon: 932.

[Ge 204]

Cu stimă: Magazinul de dantele (Csipkeáruház).

Atențiune! Mare asortiment de Madeira.

Mare asortiment de dantele și țesături de dantele.

Declarația ambasadorului rus din Sofia.

Sofia. — Ambasadorul rus de aici, Necludov declarându-se asupra expozeului contelui Berchtold și a situației din Balcani a spus că împărtășește părerea pesimistă a contelui Berchtold. Posibil ca deocamdată străduințele pe lângă regele Ferdinand și guvernul acestuia vor împiedeca izbucnirea războiului, dar pericolul acesta va izbucni cu atât mai vehement la primăvară dacă Turcia nu va realiza până atunci adevăratele reforme pentru vilaietele cu populație creștină.

Alarmă de război.

Sofia. — S'a răspândit ieri vestea că Bulgaria ar fi declarat război Turciei. Față de aceasta agenția bulgară anunță: Știrea, care a alarmat străinătatea că Bulgaria ar fi declarat război e lipsită de ori ce temei.

Belgrad. — Pe lângă toate asigurările prim-ministrului Pașici, că nu e nici un motiv pentru teama de izbucnirea războiului, s'a răspândit vestea că în Bulgaria s'a dat ordin de mobilizare. Știrile aceste alarmante au cauzat mari pagube comercianților. Spiritele agitate au fost sbuciuite și mai mult de știrea că Turcia a reținut la Zebivce cele 25 vagoane cu material de războiu sârbesc. Pe lângă aceasta Turcia n'a dat permisiunea de trecere încă pentru 45 vagoane. Regele Petru cu considerare la dispoziția războinică și-a amânat călătoria sa planuită la Topola.

Măsuri împotriva presei.

Sofia. — Guvernul a luat măsuri energice în portul Vathi al insulei Samos vaporul greștiri relinștitoare. Mai multe ziare au fost confiscate. Telegramele sunt supuse celei mai stricte cenzuri. Mai multor ziare din România, cari publicau știrile bulgare, li s'a subtras debitul poștal.

Ministrul sârbesc de război în Sofia.

Sofia. — „Utro” anunță din Belgrad că ministrul de război al Sârbiei, Putnik, ar fi călătorit în secret la Sofia, ca să confereze cu bărbatului de stat al Bulgariei asupra ofenzivei comune a Serbiei și Bulgariei împotriva Turciei. La întoarcere ministrul sârbesc a fost asediat de ziaristi, dar n'a voit să tradeze nimic despre scopul călătoriei la Sofia.

Un grav conflict cu Grecia.

Athina. — Trupele turcești au bombardat importul Vathi al insulei Samos vaporul grecesc Humeli pe care se afla în acel moment ambasadorul grecesc din Alexandria și consulul grecesc din Samos. Ministrul de externe al Greciei a declarat acest incident de foarte serios. Guvernul grecesc a încredințat pe reprezentantul său la Poartă să protesteze energic și să ceară lămuriri și satisfacție pentru cele întâmplate. Dacă Turcia nu va da satisfacție îndestulătoare, guvernul Greciei e decis a trage consecvențele cele mai extreme.

Răscoala generală a Malisorilor.

Salonic. — Fiind ruptă legătura telegrafică cu Scutari mai mulți notabili din Scutari au mers la Durazzo, de unde au trimis știrea că, răscoala Malisorilor e generală. Intre morții luptei de lângă Tuzi s'au aflat și munteneșii. În apărarea localității Tuzi s'au trimis rediții din Scutari. În locul acestora s'au concentrat în Scutari toate trupele din împrejurimea Kastrat-Hoti. Malisorii folosindu-se de împrejurarea aceasta au ocupat mai multe sate fără nici o picătură de sânge. Trupele din Scutari, în caz de atac nu se vor putea apăra împotriva Malisorilor și orașul va fi constrâns a se preda. Essad Pașa a plecat cu o divizie în ajutor spre Scutari. A plecat încă la Scutari Hassan Bey din Pristina și Riza Bey din Djakova.

Tratatul de pace.

Roma. — Din Ouchy se anunță că tratativele continuă dar în câteva zile Turcia va fi pusă în fața unei alternative. Trăgânarea prea lungă nu voiesc să o mai sufere nici Italia, nici puterile.

Constantinopol. — Ministrul de comerț Resid Pașa a plecat spre Sviteră cu instrucții definitive pentru începerea tratatelor oficiale. Dacă se va afla o formulă referitor la suveranitate se vor începe imediat tratativele oficiale, pentru cari primul împuternicit e Resid Pașa.

INFORMAȚIUNI

Arad, 28 Septembrie 1912.

Potop.

„Si a văzut Dumnezeu, că filii oamenilor sunt răi... și a lăsat asupra lor potop de apă...”

Cuvintele aceste îmi răsună în urechi ca un blestem, cum privește posomorit prin geamul vagonului.

De amândună părțile, Murășul a nămolit sămănăturile până sus... Abia se vede pe alocuri spicul porumbului!

Ce va deslesuptul acestui potop?

Sămănături de tot soiul, cu excepția holdelor de grâu, cari au scăpat, măcar pe jumătate, de urgia acestui cataclism.

La o haltă, trenul trece mai încet, fără a se opri, căci temelile liniei ferate sunt subminate.

Un șir de case acoperite cu stuh, se întrevede, nămolit în valurile turburi până la jumătatea ferestrelor scurte.

Câteva găini se cațără prin sălcile din apropiere, privind cu spaimă la valurile deslănțuite, cari se ridică din ce în ce mai sus, în vreme ce cârduri de rațe și de găște, înnoată liniștite și sigure prin balta improvizată.

Deslușești la întâia privire, că locașurile sunt părăsite și că oamenii s'au refugiat de acolo în puterea nopții, prin geamuri, prin pod, agățându-se de băne. Sau de funiile, ce li se întindeau.

Au scăpat cu viață.

Dar valurile flămânde au cutropit și au nămolit murea de un an a bieților oameni, strivind în câteva clipe de urgie toate nădejțile lor de gospodari harnici.

Vine toamna, cu zilele ei reci, cu vânturile, ce te pătrund până la oase; vine iarna grea, obișnuită să aștepte câteva hambare pline și la cel din urmă gazdă.

Și hambarele vor fi goale.

Nu va fi cucuruz nici pentru mălăin, nici pentru mămăligă, nici pentru îngrășatul gălțelor.

Și ploaia curge într'una din văzduhul de plumb; Curge ca o neîndurare, ce nu cunoaște margini...

Oamenii stau buimăciți, cu privirea atântită în gol; li se risipește și cea din urmă speranță: sămănăturile de toamnă. De acum puțină încredere mai au în ele!

Ce va fi atunci la primăvară. — mă întreb eu groază.

Cu tot sgomotul trenului, aud în urma mea un huet asurzitor. E, par'că un tren cu o viteză extraordinară, ce se năpustește asupra noastră, amenințându-ne să ne ajungă și să ne stivească în orice clipă.

El ne va ajunge și ne va strivi, cu siguranță.

Căci trenul e condus de un mașinist atotputernic: Majestatea Sa **Foamea...** **Petronius.**

„**Harakiri.** Harakiri! un cuvânt înspăimântător, care ar însemna în limba noastră „spânzecarea pântecului”. În limba japoneză însă, cuvântul acesta înseamnă „despărțire fericită”.

Lascadilo Hearn, unul din cei mai buni cunoscători ai Japoniei, explică această sinucidere înspăimântătoare prin simțul datoriei care însulește pe japonez. „Principiul scop al vieții este datoria”, spune japonezul. Și pentru a-și putea îndeplini oricând datoria, omul trebuie să fie stăpân pe sine, și la aceasta fiind orice japonez. Ce poate fi însă mai mare, decât să fie cineva, până într'atâta stăpân pe sine, încât să nu se teamă de moarte! Cine nu se teme de moarte, nu se teme de nimic! Cine vrea să-și dovedească nevinovăția sau să-și ispășească vina, recurge la „Harakiri”. Vrei să capeti autoritate, să rușinezi pe un dușman, recurgi la „Harakiri”. Dar cea mai nobilă întrebuintare a lui Harakiri, e atunci când cineva recurge aceasta, pentru a nu supraviețui unei ființe iubite. Nogi a dat dovadă prin gestul lui, că e pătruns de morala japoneză.

Harakiri e un obicei străvechi. Mai întâi mijlocul acesta era întrebuintat numai de războinicii cari nu puteau suferi să fie învinși.

Nobililor condamnați la moarte, cari trebuiau să moară de mâna călăului, li se permitea să recurgă la Harakiri, și de câțva timp existau două feluri de Harakiri: sinuciderea, voluntară și cea poruncită prin spânzecarea pântecului.

Prietenii celui destinat morții se adunau în templu îmbrăcat în alb, și condamnatul apărea în haine albe de doliu. Spada — unealta ucigătoare — e învelită afară de vârf, pleacă fața solemn și pune mâna pe spadă. Un prieten care îndeplinește funcțiunea onorifică de al-secunda, stă îndărătul lui. Și pe când condamnatul își face cu vârful spadei o tăietură îngă de 20 centimetri, după tradiție, face un semn precesului care așteaptă. Secundantul își ridică arma, și după o secundă, capul condamnatului se rostogolește pe jos. Până în 1871, samsarii condamnați mușcau în foaia acestă.

Pentru fondul ziaristilor Domnul Remus Bortos din Timișcubin a trimis administrației noastre pentru fondul ziaristilor suma de 20 coroane. Trăiască!

D. general Averescu decorat. Din Viena primim știrea că M. S. monarhul nostru a decorat pe dl general Averescu, șeful statului major român, cu marea cruce a ordinului Leopold.

Teologii români din Arad pentru aeroplanul Vlaicu. Teologii români din seminariul gr. or. român din Arad au trimis administrației ziarului nostru suma de 40 cor. pentru aeroplanul lui Vlaicu.

Sosirea AA. LL. RR. principii Ferdinand și Carol la Sinaia. Alaltăeri, cu trenul de Arad, au sosit la Sinaia AA. LL. RR. prințul Ferdinand și principele Carol însoțit de generalul Petricari. Pe peronul gării AA. LL. RR. au fost întâmpinate de d-nii Titu Maiorescu, generalul Robescu etc. După ce Altețele Lor s'au întretinut puțin cu cei prezenți, au plecat cu un automobil al Curței, la castel — Adela. Sa R. Principesa Maria împreună cu Augustii săi copii vor sosi din străinătate pe la începutul lui Octombrie.

Principii Ferdinand și Carol vor pleca pe câmpul de manevre la 18 Septembrie v. j. M. Sa Regele în ziua de 20.

Pentru Reuniunea femeilor române din Arad au dăruit mai nou următorii:

Lista d-nei Livia Dr. Vuia. Arhimandit Mitrofor Dionisie superiorul sf. Mănăstiri—Sinaia 100 lei, Moise Boieru, Azuga 10 lei, George Meissner Azuga 10 lei, G. I. Grupper, Braila 10 lei, Franz Plesk, Azuga 20 lei, I. G. Babeș, Azuga 20 lei, E. Arghiriadi, Sinaia, 20 lei „Banca Sinaia” soc. coop. de cred. și ec. 30 lei. Un elan anonim 20 lei, I. Sângeorgian Sinaia 10 lei, I. 240 lei, Aurelia Dr. Petran casieră.

Cununic. Prieterul nostru d-nul Dr. Al. Botioc, avocat în Siria s'a cununat luni în catedrala din Arad cu d-șoara Angela Radovyan, nepoata fruntașului nostru din localitatea Dimitrie Dobru. Simpatice pereche de tânăr-țenevoit să dăruiască și cu această ocazie în fondul ziaristilor români din Ungaria zecă de coroane. Trăiască!

Sosirea dlui general Averescu în București. Din București ni se scrie: D. general de divizie Averescu, șeful statului majorului al armatei române a sosit Joi la orele 12 și 5 m. în București cu expresul de Vârciorova. La gară d-șoara a fost întâmpinată de d-nii colonel Christescu șeful statului major, colonel Stratilescu șeful secției opozițiilor dela statul-major, căpitan în rezervă principele Valentin Bibescu, din partea ligii naționale aeriene, locotenent-adjutant Milcoveanu cât și alți mulți ofițeri de stat major.

D. general sosește din Austria unde a stat la manevrele de acolo. Se știe că Mareșalul 11 Septembrie a. c. d. general Averescu a fost reținut la dejun — în urma audienței avute de împăratul Francisc Iosif, cu care ocaziune i-s'au făcut onoruri deosebite.

Necrolog. Teodor Fodor paroh emerit gr. cat. și v.-protopop onorar a răposat alaltăeri la 24 Septembrie 1912 în etate de 80 de ani și 56 de ani ai preoției. Înmormântarea a fost la 26 Septembrie 1912. în cimiterul gr. cat. din Băgău.

Odihnească în pace!

Pentru fondul „Victoria și Eugenia Tordănu”. Dl Constantin M e d r e a, viitor preot, mireasa d-sale Mărioara F l o r e a, ambii din nas, au dăruit în loc de anunțuri de logodnă, cor. la fondul „Victor și Eugenia Tordănu” pentru înzestrarea fetelor sărace al teniunei meseriașilor sibieni.

Frumoasa faptă e demnă de toată lauda și ednică de urmat.

Palatul Academiei române. În primăvara viitoare vor fi începute lucrările pentru construirea noului palat al Academiei române care va aprinde și sălile necesare pentru biblioteca atului. Deocamdată nemuritorii noștri au căut de acord asupra întocmirii planului. Unii u fost de părere ca întreprinderea să fie dată lui arhitect român. D. Sturdza însă a susținut i a reușit ca planul să fie întocmit de un arhitect german care a construit și localul bibliotecii imperiale din Berlin. Acel arhitect a luat ucrarea cu un rabat de 4 jumătate sub deviz. s'a încredințat această importantă lucrare în consideratia că nici unul dintre arhitecții noștri n'a construit pân'acum un local de bibliotecă.

După cum se știe, pentru construirea aceluia local statul a acordat o sumă de trei milioane, câte 600,000 mii lei pe an plătiți cu precăderea din excedente sau prin emisiune le rentă perpetuă.

Clădirea va fi ridicată în frumosul parc al Academiei, din calea Victoriei.

Societatea de lectură „Joan Popasu” despărțământul teologic din Caransebeș s'a constituit Marți în 12 Septembrie. c. în modul următor: Președinte: Dr. Moise Ienciu, prof., vice-presedinte: Ioan Imbroane, cl. c. III. Secretar-rotar: Pavel Popa cl. c. III. Cassar: Eugen Popoviciu cl. c. II. Controlor: Antoniu Angel, cl. c. III. Bibliotecar: Teodor Iorga, cl. c. II. Vice-bibliotecar: Nicolae Tuca, cl. c. I.

În comisia literară: Petru Bohariu, cl. c. III, Ioan v. Brinzeu, cl. c. III, Eugen Crăciun, cl. c. II., Ioan Guțiu, cl. c. II., A. Conciatu, cl. c. I., și Pavel Grecu, cl. c. I.

O saradă nostimă. Dl avocat Dr. Victor Onișor din Bistrița a primit, când cu pregătirea șorului lui Vlaicu, următoarea depeșă:

„Ire încercat telefonis tiporizți placate binete prețguci circa ciuci eei scene conuavana logea ciuci peranoane ceizici priotșii auuntze binertea.”

N e d e l e n .

Telegrama a fost dată în Elisabetopol, textul era scris caligrafic și legibil chiar și pentru un analfabet căuș de puțin avansat în slovenire. Cetitorii noștri nici ei nu vor găsi deslegare acestei ghicitorii, tot atât de puțin ca și comitetul aranjator din Bistrița, care numai după sosirea noastră a înțeles cuprinsul comunicatului telegrafic: el era acesta:

„Ieri încercat telefonez tipăriți placate și bilete prețurile circa cinei trei și una coroane loja cinei persoane treizeci coroane. Preoții anunte în Biserica”.

Să crezi acum că funcționarul poștei din Elisabetopol (ori din Bistrița) nu-și pricepe meseria, ori că transcrierea grotescă este intenționată, din oarecare supărare pe limba română.

Cazul va fi dus la cunoștința autorităților interesate.

40 medici intoxicați. 40 medici ai marelui spital comunal din Viena s'au îmbolnăvit prezentând simptome de intoxicare alimentară. Se presupune că prăjiturile ce s'au servit la masă, au fost otrăvite. Direcția spitalului, a dispus să se facă o anchetă severă în această privință. Printre medicii din Viena domnește o vie agitație din cauza acestei întâmplări. Medicii vor ține o întrunire, în care se va discuta asupra cazului dela spitalul comunal. 10 medici se află în mare pericol. Starea lor inspiră serioase îngrijiri.

Automobil care umblă pe apă este o nouă invenție românească, care s'a dat la iveală zilele trecute. Această nouă invenție se datorește dlui A. N. Popescu—Câmpina din România. Mașina are forma unui torpilor, posedând 4 roațe și o elice la partea dinapoi a vasului, adică între roațele dinapoi. Această elice servește pentru a putea funcționa pe apă. Noua

invenție a fost brevetată luna trecută de către ministrul de interne al României.

Unde este Gioconda? „Le Cri de Paris” anunță că acum câteva săptămâni, un comerciant din Paris a cerut să vorbească lui Bérard despre o afacere de cea mai mare importanță. Bérard îl primi și iată ce află:

Un corespondent englez al comerciantului fusese însărcinat de „Banca Hoților” din Londra să trateze cu guvernul pentru rescumpărarea „Giocondei”. În Anglia și în Olanda, tăuitorul nu e pedepsit ca complice al hoțului, socotindu-se că indulgența față de el poate îngădui persoanelor păgubite să reîntre în posesiunea bunurilor în condiții avantajoase. În scopul acesta la Londra și Amsterdam există bănci de ale hoților, cari funcționează foarte regulat. Cea din Londra pretinde acum că e în măsură să restituie tabloul „Gioconda”.

S'au și început tratativele pe cari Bérard le continuă însă fără mult entuziasm, temându-se să nu i se aducă vre-o „Gioconda” imitată.

O companie a regimentului 1 de gardă german pe banca acuzaților. În Berlin s'a judecat în fața tribunalului marțial al întâiului corp de armată dela Potsdam procesul intențat companiei 6 din regimentul 1 de gardă, culpabilă de falsuri comise la concursul de tragere la semn. Un subofițer, cu știința căpitanului companiei, a tras mai multe focuri de cartușe de război, cari prezintă o mai mare siguranță la tragere, lucru interzis însă prin regulamentul de dare la semn. Subofițerul a fost condamnat la 3 luni închisoare la garda pieței. Unsprezece soldați la câte 3 zile, 105 la 2 zile închisoare, iar căpitanul a fost condamnat de a nu eși din casă timp de 8 zile. Impăratul, care e comandantul regimentului, s'a interesat personal asupra sentinței ce s'a adus.

Senzaționala arestare a unui primar. Provoacă mare senzație în Innsbruck arestarea primarului dela Cavarese, Pietro Dogian, care a fost înaintat de către jandarmi consiliului de război. După o versiune, cauza arestării trebuie căutată într'o afacere de spionaj. După o altă versiune, ea s'ar datora unor malversațiuni făcute de primar în administrarea fondurilor comunale.

Un telu de o mie de ani înflorește a doua-ori. Lângă orașul Plauen (Germania) e un telu, care are vârstă de o mie de ani. Trunchiul lui e jos așa de gros, încât abia îl pot cuprinde 12 persoane cu mâinile întinse. Teiul e scorburos. În scorburi e așezată o masă, la care încap opt persoane. În luna trecută a început să înflorească de nou.

Conferința lui Hervé. Mercuri seara Gustav Hervé trebuia să vorbească în sala Vagram din Paris în favoarea propagandei antimilitariste. A fost împiedicat să vorbească de o clasă de cetățeni. O încăerare a avut loc. S'au aruncat scaune. O sută de protestatori au fost expulzați. Hervé a putut să-și continue conferința. A conchis, desfășurând dezertarea, dar recomandând ca să se câștige armata ideilor antimilitariste. S'a făcut atunci un șgomot asurzitor și Hervé a fost atacat pentru atitudinea sa. Eșirea s'a efectuat fără incidente. Vr'o zecă persoane au fost rănite.

Ingineri la căile ferate. Ministrul de comunicație a înființat 60 stipendii à 1000 cor. anual pentru tineri, cari vor să se evalueze pe cariera de ingineri-mechanici, cari apoi vor fi aplicați la căile ferate. Suplicele vor trebui să fie înaintate prin rectorul politehnicii din Budapesta, cel mai târziu până la 1 Octombrie ministrului de comunicație. Atragem atențiunea tinerilor noștri asupra acestor stipendii.

Un pește petrificat, care trăia acum 100.000 de ani. Profesorul Dr. Ștefan Gál făcând iară săpături în apropierea orașului Deva, a găsit în stare petrificată un pește și o insectă. Se spune, că acest pește și insectă viețuiau acum 100.000 ani.

Un proces interesant. Din New-York se telegrafiază, că directorul de operă Hammerstein a dat în judecată pe cântăreața Miss Felice Lyne cerând 100.000 dolari despăgubiri. Aceasta din cauză, că artista a declarat ziaristilor la sosirea ei în portul New-York, că a lovit pe Hammerstein cu evantaliul în față și că această scenă a fost văzută și de alții.

Testamentul infantei Terezia. Rămășițele infantei Terezia au fost transportate la gara de nord din Madrid de unde cu un tren special au fost duse la Escorial spre a fi înmormântate. Coseciugul este de-o severă simplitate: nici flori, nici coroane. Doliul este condus de infantul Don Carlos, care reprezintă pe regele.

Testamentul infantei Terezia dispune să nu se îmbălsămeze corpul și să nu i-se aducă flori și coroane la înmormântare.

Regele din cauza doliului nu se va duce la serbările centenarului la Cadiz. Regina mamă a cărei durere este nemăsurată, refuză cu îndărătnicie de a se despărți de cadavrul infantei.

Gravă explozie într'o mină. La minele dela Oelsburg s'a întâmplat o gravă nenorocire: din cauza explodării premature a unui cartuș de dinamită, doi lucrători au fost uciși și 3 grav răniți.

x **Se atrage atențiunea dlor învățători și preoți** cari vor sosi în Arad cu prilejul adunării generale a învățătorilor și a desvălirii monumentului, asupra drogheriei **Török Andor és Társa** în Arad, vis-a-vis de prefectură, unde se vând cele mai bune și mai ieftine parfumuri, pudre, săpunuri și articlii de casă.

x **Din esența mea** se poate pregăti o economisire de 200% ieftin acasă după carte ușor și curat lichier, rum, rachiu și coniac. **Esență pentru 1 litru 50 fileri.** Rachiu alai, Anisette, Piersică, Benedictin, Chartreus, Pere imeriale, Amar, Chimin, Cafea, Coniac, Maraschino, Rozo, Vanilia. **Esență pentru 1 litru rum, de Amanas și rum de lamaica 32 fileri. Esență pentru 1 litru rachiu de pruno, de drojzii și trobere 20 fileri. 1 litru spirt de 96% rafinat 2 cor. 20 fil.** **Părul cărunt și mustața cărună** se opresc bine cu vopseaua „IDEAL” pentru păr care e nestricăcioasă. Prețul 3 cor. Se află de vânzare în toată coloaia la **Fekete Mihály**, drogherie la „Juger” în Mureș-Osorheiu (Marosvásárhely).

x **Pastilele de piept ale lui Egger** sunt cu efect sigur și grabnic în contra tusei, răcelei și flegrmei. Sunt neîntrecute ca leac în contra durerii de gât și a înădușelei. Nu strică stomacul, au un gust foarte bun! Se pot căpăta în fiecare farmacie (apotecă) și drogerie. Cutia costă una și două coroane. Cutia de probă: 50 fileri. Depozitul (magazinul) principal: Dr. Egger Leo și Egger I. Budapest VI., Révai utca 12.

x **Irma Lichtig**, proprietara salonului de pălării de modă din str. Weitzer János Nr. 5, aduce la cunoștința om. dame, că s'a rentors din străinătate, unde a făcut cumpărări pentru salonul d-sale. (Li 407).

Aviz abonaților noștri.

Avizăm pe onorații noștri abonați, că începând cu 1 Octombrie a. c. „Românul” nu se mai expediază, decât numai acelor, cari și-au achitat abonamentul în mod anticipativ. dela acest dat înainte se introduce fără absolut nici o excepție următoarea regulă: abonaților cu luna după expirarea abonamentului plătit, li se mai trimite două numere din ziar, celor cari au plătit abonamentul pe un pătrar de an li se trimite încă 5 numere, iar abonaților cari au solvit abonamentul pe un an întreg sau pe jumătate de an, li se vor trimite încă 10 numere. Dacă în acest restimp nu se va primi costul pentru continuarea abonamentului, expediarea ziarului se sistează. Ne-am convins că e mai rentabil pentru ziar, dacă vom avea 2 mii de abonați cari plătesc abonamentul anticipativ, decât 5 mii de restanțieri.

Rugăm deci pe toți restanțierii să binevoiască a-și achita abonamentul restant nesmintit până la 1 Octombrie n. a. c., căci în cazul contrar vom fi siliți să predăm pretensiunile noastre pentru incasare pe cale procesuală.

Direcțiunea ziarului „Românul”.

Cronica feminină

Scumpă amică,

E toamnă. Câte soricoare nu se cugetă cu groază la toamna noroioasă și iarna plină de viscoale, în care omul e silit să stea în casă vrând nevrând. Și tu serii plină de groază că se apropie iarna cu serile ei nesfârșite. Am stat mult timp și am cugetat asupra lucrurilor și n'am mirat de tine o femeie cultă cum poți să te îngrozești de iarnă. În asta privință sunt țărancele noastre de invidiat. Ele așteaptă iarna cu dor căci numai atunci se pot așeza în toată tihna lângă tăsăturile, coserurile și alte lucruri de mână admirabile, cari din ce în ce atrag mai mult atențiunea străinilor asupra lor, pentru că în acele lucruri de mână fermecătoare se vede istețimea, talentul pentru frumos și gustul ales al țărancelor noastre.

Lângă lucrul de mână țărancele române cântă doine alese și spun povești în care sunt câmpuri cu flori, feti frumoși și raze calde de soare. Ele se adună mai multe împreună și cântând și spunând povești nici nu știu cum trece iarna. Serile lungi trec pentru ele așa de iute, că nici nu observăm că miezul nopții a trecut și cocșii vestese a nu știu câte-a oară, că zorile se apropie, fără ca să se fi plictisit careva.

Oare pentru ce n'am învățat și noi acele obicei vechi și frumos a ne intruni serile, se petrecem câteva ceasuri împreună? Pentru ce să nu mergem una la alta cu lucru de mână sau cu o carte bună în mână nu numai în povești?

Cetind bucăți alese omul ar profita mult, iar literatura noastră ar progresa. Până noi lucrăm domni ar putea ceti, pe urmă am discuta cu toții și petrecerea ar fi cât se poate mai folositoare. Timpul ar trece repede iar damele noastre, care — între noi fie zis, ețese mai bucuros literaturile străine, pe neștiute ar prinde dragoste cătră limba noastră dulce românească. În orașelul vostru încă sunt câteva familii românești, a-ți putea aranja astfel de șezători — și o să vezi, că groaza serilor lungi nu o vei mai cunoaște.

Doamnele se aibă bunătața a se îngriji ce lectură să luați în fiecare seară, domnișoarele să fie bibliotecarii cari îngrijesc cărțile. Să pândiți totdeauna când apar cărți de ale scriitorilor noștri distinși, asupra cărora vă pronunțați și discutați după cețire se țutelege că timpul ar trece iute, iar lucrul ar spori și dragostea pentru cetit românește s'ar înrădăcina mai bine în pătua societății alese. Cât folos am avea! Lucrul fel de fel de găteți pentru hainele de vară care sunt atât de frumoase cu lucrul de mână românesc; câte obiecte pentru casă am câștiga așa cu încetul și pe neștiute. Stofele cari acopăr multe din mobilele noastre ar putea fi tot lucrul nostru de mână — apoi dantele pentru rufe, și câte și mai câte lipsuri la înfrumusețarea unei case, unde stăpâna e harnică.

Te rog deci buua mea prietenă, încearcă și fă propagandă pentru cetirea cărților românești pe care autorii de sigur nu pentru molii le scrie, ci pentru noi, și îndeamnă cât poți și pentru lucrurile de mână cu motive românești. Cunoștințele tale bogate fi bună te rog întrebuintează-le pentru surprinderea gustului de cetit și pentru îndrăgirea a tot ce e românesc. Făcând așa veți dobândi o distracție nespus de plăcută și folositoare: nu vă veți mai îngrozi de iarnă și te asigur, că nu veți mai ști ce e plictiseala.

A ta prietenă

Soreanca.

CRONICA SOCIALA

Pentru cultura din Maramurăș.

Înainte de ce s'ar publica continuativ, numele acelor donatori, cari au trimis cărți pentru îmbogățirea bibliotecii populare din Ieud, cred că e bine să reamintim cuvintele din articolul de fond al „Unirei” nr. 68 a. e. Și anume să zice:

„Publicăm în alt loc al foii apelul fraților noștri din comuna Ieud din Maramurăș, cari cer inimilor nobile cărți, spre a înflința cea dintâie bibliotecă populară în țara lui Dragoș-Vodă.

„Dedați cum suntem, poate dela fire, ori poate învățați de împrejurări, de-a trece ușor peste astfel de lucruri — desigur și apelul acesta v'a rămânea nebăgat în seamă de-o parte bună a cetitorilor, și nu credem, că v'a fi mare numărul acelor, cari îl vor ceti, și cetindu-l se vor hotărî să și răspundă la el.”

Cuvintele aceste profetice, într-o adevăr s'a și împlinit. Puțini au fost cari au cetit apelul fraților din Maramurăș, dar și mai puțini au fost aceia cari au răspuns prin donări de cărți, căci, din atâtea mii de cărțurari ce are Ardealul și Țara ungiurească din atâția autori, editori și librari pe cari îi avem noi Români, nu s'a aflat aumal 10 inși, cari au auzit și au priceput glasul fraților maramurășeni, trimițându-le cărți, pentru augmentarea bibliotecii populare.

Mai amară decepțiune, nici că se poate închipui pentru noi maramurășeni. Căci, noi gânlam, că la glasul nosru chemător la o nouă viață, ne vor sări într'ajutor toți frații, și ne vor ajuta ca să șim odată din împărăția întunecului și al neștiinței!

Când colo, cruda realitate, ne arată cea mai mare nepăsare, o apatie generală din partea fraților noștri mai mari. Centrele noastre culturale, ca Blajul, Sibiuul, Brașovul, etc., aproape nimic nu ne-au trimis. Ș'apoi ce să mai așteptăm dela alții!?

Dar nădăjdum, că de azi-dată nu vor nescoti glasul nostru, al maramurășenilor.

Și acum urmează numele binefăcătorilor:

VII. Dela dr. Vasile Meșter, avocat în Vișeu-de-sus, de origine din satul Ieud:

1. Notițe și fragmente literare de I. Luca Caragiale.
2. Din zilele de cădere ale lui Mihai-Vodă Viteazul.
3. Teatrul școlar, localizat din franțuzește, pentru băieți și fete de Eufrosina I. Adam institutoare; Amintiri din război 1877—1878 de locot.-colonel Caplescu.
4. Fecioara dela Arges de D. Caselli.
5. Din Biblioteca populară Minerva nr. 4, 5, 7, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 18.
6. Căntece și plângeri, poezii 1860—1873 de M. Zamfirescu.

7. Gheorghe Adamescu: Elocvența străină.
8. Nuvele alese, traducere liberă de Ioan Adam.

9. Vasile Alexandri: Despot-Vodă, legendă istorică în versuri.

10. B. Petriceicu Hașdeu: Răsvan și Vidra, poemă-dramatică în 5 cânturi.

11. N. G. Rădulescu Niger: Căpitanul Ropotă.

12. Ioan Gorun: Alb și negru.
13. Nic. Balcescu: Biografii istorice.
14. Anatole France: Albina, povestire, traducere de V. Trifu.
15. Iosif și Anghel: Portrete.
16. Tudor Pamfile; Feți frumoși de odinioară, povești.
17. Mihail Lungianu: Icoane din popor.

VIII. Dela Valeriu Crișian, student teolog la Blaj, Ohaba, Făgăraș:

1. Primăvara sau sfaturi și învățături, date iubitorilor noștri plugari de un prietin binevoitor născut din opincă, Gheorghe Dobrinu, red. foii „Olteanul”.

2. Istoria marelui împărat Alexandru Macedon, revăzută de Mihail Sadoveanu, partea II-a. Nr. 10 din Bibl. pop. a „Asociațiunei”.

IX. Dela Dr. Ioan Lupaș, protopopul Săliște Sibiuului.

1. Misiunea episcopilor Gherasim Adamoviciu și Ioan Bob la curtea din Viena în anul 1792 de dr. Ioan Lupaș.

2. Nrii 1, 2, 3 din „Biblioteca Șaguna”, redactată de Dr. Ioan Lupaș, despre: Insemnătatea bisericeii, despre pocăință și la ziua sfântului Andreiu.

X. Dela Lazar Isaic, medicinist de anul II-lea în Cluj, trimite din Feneșul-săseșc:

1. Educația rațională de Ioan Slavici Nr. 45 din Bibl. „Minervei”.

2. Nuvele arabe, traducere de N. Pandelea. Nr. 52 din Bibl. „Minervei”.

3. Educație morală de I. Slavici. Nr. 57 din Bibl. „Minervei”.

4. C. Flamarion: Cataclismul din Martinica. Nr. 84 din Bibl. „Minervei”.

5. E. Pecaut și d. Bande: Convorbiri despre artă traducere de Dumitru Stăncescu N-rii 50 și 56 din Bibl. pentru toți.

6. Dimitrie Bolintinianu: Manoil N-rii 202—203 din Bibl. p. toți.

7. Doctorul Urechia: Ce naște din psiică Nr. 216 din Bibl. p. toți.

8. Alexander von Humboldt: Priveliști din natură, traducere de C. Brătescu. Nr. 384. din „Bibl. p. toți.

10. Leonid Andreiev: Minciună, manuscrisul unui nebun. Nr. 16 din Bibl. „Lumen”.

10. Edgar Poe: Moartea roșie și alte nuvele extraordinare. Nr. 24 din Bibl. „Lumen”. Trad. de A. Luca.

11. Maxim Gorki: Revelionul, o noapte de toamnă. Trad. de A. Luca și Damianoff. Nr. 33 din Bibl. „Lumen”.

12. Const. Mille: Rochia Catiței. Nr. 42 din Bibl. „Lumen”.

13. V. Anestin: Ce sunt cometele? Cometa Halley. Nr. 47 din Bibl. „Lumen”.

14. Platon: Ce-i amorul. Trad. A. Luca Nr. 49 din Bibl. „Lumen”.

15. Carmen Sylva. Cugetările unei regine, tradusă cu învoirea M. S. Reginei, de Leopold Stern Nr. 52 din Bibl. „Lumen”.

16. Karl Max: Muncă, marfă, bani. Trad. de A. Luca Nr. 50 din „Bibl. Lumen”.

17. Discursuri parlamentare rostite în camera Ungariei din 29 Maiu—31 Iulie 1906 de Dr. Iuliu Maniu, dep. cercului Vințului-de-jos.

18. Cuvântările deputaților noștri, rostite în Casa Țării 29—30 Maiu 1—2—3 Iunie.

19. Coloman Mikszáth: Cavaleria. Trad. de Liviu Rebreanu. Nr. 12 din bibl. „Lumina”.

20. Ioan Rusu, notiță biografică de Dr. Ioan Rațiu profesor (1811—1843).

Mulțumind tuturor dăruitorilor, rugăm pe noii dăruitori, să trimită la edresa:

Preotului-capelan Ioan Bârlea

J6d

p. Dragomérțului.
(Maramaros megye).

O frumoasă serbare românească în Oravița.

Duminică în 22 Septembrie n. a avut loc în teatrul orășenesc din Oravița concertul apreciatei noastre artiste dșora Dora V. Lepa, distinsa elevă a conservatorului de muzică și artă dramatică din București și a d-soarei Aurelia Bujișan, o altă elevă distinsă a aceluiaș conservator, și cu concursul corului vocal român din Oravița-montană. Momentele de rară însulțire trăite la Oravița vor rămâne neșterse în inimile publicului asistent la concertul din acea seară. Dșoara D. Lepa, soprană legeră, dispune de o voce cristalină, dulce și delicată, care nu numai place, ci și cucerește. În registrele înalte vocea dsale răsună ca sunetul cel mai curat al unui ciopotel de argint. Abstrăgând dela predarea ireproșabilă în bucățile clasice: Aria „Pajului” din opera „Ugennotti”, de G. Mayerbeer și Aria „Rosinei” din opera „Barbiero de Sevilla”, în „Doina cucului”, „Spune mândro-adevărat”, „Ochi albaștri-s dragălași” etc. predarea dșoarei Lepa a fost de-o perfecție artistică desăvârșită. Dsa a fost foarte mult aplaudată și chemată la rampă. I s'a predat și un frumos buchet de flori naturale.

Acompaniamentul la pian a fost susținut cu multă artă de d. Iaroslav Lang.

Dșoara Aurelia Bujișan a fost foarte bine și a dat dovadă de mult talent în declamarea poeziilor „La icoană” de Vlahuță, „Regina Ostrogoților” de G. Cosbuc și „Parcă ea n'a fost ca mine” de H. Lecca. Dsa încă a fost mult aplaudată și i s'a predat și un buchet de flori naturale. Corul s'a achitat foarte bine în „Pământul cu trei izvoare” și „Păstorița”.

Timpul fiind nefavorabil, nu ne murăm că n'au putut veni cei din provincie, ci ne murăm de cei din localitate pe cari i-a răbdat inima să lipsească dela datoria de a sprijini arta românească adevărată.

Cu atât mai mult li se cuvine recunoștință celor buni, cari s'au străduit a-și face complet datoria, în frunte cu dl Dr. Liviu Cigereanu care, afară de osteneala aranjamentului, a stat asupra sa și toate cheltuielile concertului, ca astfel să se poată da, fără nici o detragere, concertantelor întregul venit la care au binevoit a suprasolvi: „Oraviciana” 20 cor. „Sentinela” din Satul-nou 20 cor. „Berzava” din Reșița 16 cor. „Bocșana” 10 cor. „Sascana” 8 cor. Dr. N. Hubianu 12 cor. Dr. P. Corneanu 7 cor. Gh.

PAGINI RASLETE.

Din „Ideile” lui Multatuli.

Trad. de I. T. Lais.

(Continuare și fine.)

III.

Din înălțimi.

1.

Sus, sus în înălțimi plutea un fluture. El se bucura de frumusețea și libertatea sa, dar mai ales de frumoasa privești, ce-o avea de-acolo sus. Părea că strigă și fraților săi, cari se sbânțuiau printre tufele pământului jos, de tot jos: „Veniți și voi la mine, mai aproape de cer.”

„O, nu, noi avem miere aici și nu-ți urmăm!”

O de-ați ști cât de frumos e aici! Ci veniți, ce mai așteptați?”

„Dar sunt și pe-acolo flori și miere, ca să avem cu ce ne hrăni?”

„De-aici poți vedea toate florile, — și plăcerea aceasta...”

„Ai tu acolo și miere?”

Dar e adevărat! Vezi, el la asta nu s'a fost gândit, miere nu prea era pe acolo. Și el totuși încercă să stăruie acolo în nemărginire. Ii părea, că e foarte frumos, a fi deasupra tuturor, a cuprinde toate cu o privire. Inșă miere... miere? Nu, miere nu se află pe-acolo.

„Inșă el începu a slăbi — bietul fluture. Bătaia aripelor sale devenia tot mai lină. Și el se apropia de pământ, vedea tot mai puțin... Totuși mai încercă o efortare... Dar nu, nu se poate, el cade!...”

„Ei vezi, că tot ne vîi,” strigară prietenii săi! „Ce ți-am spus? Acuma vîi tu însu-ți să guști mierea florilor, ca și noi! O știam noi acuma de mai înainte!”

Și ei strigau și se bucurau, că nu s'au înșelat în așteptarea lor, deși poate numai de-aceia, că ei însuși nu simțeau nevoie de frumusețea de-acolo sus!

„Ei vino de mănăncă miere împreună cu noi!”

Și fluturile cădea tot mai jos... mai jos... și totuși mai încercă... iată o tufă de flori... oare o va ajunge?... el nu mai cădea lin... se da peste cap fără să mai știe ce e cu el. Și căzu în umbra tufei, pe drum, în calea oamenilor... — Fu strivit de copita grea a unui măgar.

2.

Sus, sus în înălțimi plutea un fluture. Și el se bucura, că e frumos și liber, dar mai ales de privești frumoasă ce-o avea de-acolo sus. Ii chemă și pe frații săi să vie la el, inșă ei nu-l ascultară, căci nu voiau să părăsească florile și mierea lor, pe când fluturile nostru nu mai voia să trăiască acolo jos, căci se temea, să nu-l calce vre-o potcoavă grea de fier.

Inșă deoarece îl apucă și pe el dorul de mierea dulce a florilor, care pe ceilalți îi oprea să se înalțe, se lăsă pe un munte unde creșteau o mulțime de flori și pe care fiind pripuriu măgarii nu se pot acăța. Ce vesel da el din aripi acuma și se bucura, ce dulce e mierea, mai ales că nu trebuia să se coboare jos.

Și dacă vedea, că acolo în vale, frații săi prea se apropie și se bagă în calea drumetilor, de-i strivise pe atâția, câtă să le dea de veste prin bătaia vioaie a aripelor sale.

Inșă ei nu-l luau în seamă, căci nici nu-l zăreau pe fratele lor de pe munte, fiind preocupați cu strânsul mieri în vale și neștiind că și acolo pe culme crește atâtea flori!...

IV.

Afară de program.

Intr'o clinică din Amsterdam avea să se taie piciorul unui marinar. Un medic începu operația. Iară marinarul stăpânit de-o liniște stoică își fuma țigara, fără să scoată un țipet de durerea în vremea întregii operații. E drept că-și stringea din când în când buzele, inșă nici o silabă nu i-se strecură printre dinți.

Medicul admiră mult țaria sufletească a marinarului și pe când îi lega rana, îl lauda mult pentru purtarea sa corectă.

De-odată inșă bolnavul scoase un țipet ascuțit...

Chirurgul îl înțepase din nebagare de seamă cu un ac.

„Cum?” zise medicul mirat, „acuma strigi pentru o înțepătură de ac, D-ta, care mai înainte...”

„Ei tocmăi”, replică marinarul, „inșă, vedeți D-voastră, înțepătura aceasta a fost afară de program!”

Și omul avea dreptatea.

V.

Ce este un specialist?

„Ei, vă rugăm serios, spuneți-ne în fine, ce e o specialitate?”

„Nu glumesc, — și nici acuma nu voi glumi, chestia fiind foarte serioasă. Specialitatea e o *personalitate*, care în întreaga sa viață a neglijat o mulțime de lucruri folositoare pentru a câștiga lauri iefteni într'o meserie, pe care o exercită și alții. O specialitate e cine-va, care voiește să devie orb fixându-și privirile asupra unui singur punct... care-și închipuiește, că-i e îngăduit a fi miop sau cel puțin a părea miop față de ori-ce altă categorie de lucruri. O specialitate...”

Inșă mai bine v'o voi explica printr'un exemplu... Ați văzut când-va cum se mătură străzile?”

„Nu atât de adese, cât o cere igiena, inșă totuși câte-odată!”

„Și nu va încercat nici-odată ispita, să-i luați măturătorului mătura din mână și să-i arătați cum se mătură?”

„O da, foarte adese!”

„Ei își împlineau oamenii bine treaba, după părerea D-voastră?”

„Pe norocul și conștiința noastră, inaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, nu.”

„Foarte bine! Ei, și după ce am constatat aceasta, vă întreb, ori de credeți, că oamenii aceștia ar putea argumenta o sentință juridică, ar putea vindeca gâlcile copiilor D-voastre, ar putea sana o criză financiară, inventa tiparul sau descoperi America?”

„Doamne ferește, — nu!”

„Ei bine, acest muncitor, care nu știe mătura străzile și nici nu știe alt meșteșug, decât acela, de a nu se pricepe la măturatul străzilor, e un — *specialist*.”

Bibliografie

Numărul de 1 Octombrie al *Cosinzenii*, revista literară ilustrată ce apare regulat în fiecare săptămână, se trimite gratuit tuturor cari îl cer, ca număr de probă. Abonamentul până la anul nou e numai 2 coroane. Administrația în Orăștie— Szászváros.

În zilele acestea a apărut în editura librăriei Ciureu din Brașov ediția a treia, prelucrată și augmentată, a cărții de specialitate: *Correspondența comercială*, cu explicarea termenilor comerciali, de I. C. Panțu profesor la școala superioară de comerț din Brașov, format 8° mare I—XVI + 340 de pagine. Prețul cor. 3.50.

Această carte cuprinde teoria corespondenței comerciale și 474 de modele de scrisori comerciale, atât în afaceri de mărfuri cât și de bancă, adunate din practică. De mare importanță și de un folos neprețuit este terminologia comercială în care se dau explicații pe scurt, asupra diferitelor termeni din variatele afaceri comerciale. Sunt cu totul peste 800 de termeni explicați pe trei coli de tipar, format de lexicon. — Recomandăm această carte folositoare tuturor comercianților, contabililor și funcționarilor de bancă, membrilor din direcțiunea băncilor precum și precitor și învățătorilor, cari au interes de a se informa temeinic în diversele afaceri comerciale.

Pianuri excelente, pianine și harmoniu

cu prețuri ieftine se vând la

FARKASHÁZI și BIRÓ magazin de pian
BUDAPESTA, Váci-körút nr. 12.

Condițiuni favorabile de platire. Schimburi de pian vechi

[E. 369—20]

Penta 4 cor. prot. Russu, V. Leza, S. Pópa și G. Caimanu (Ticvani) câte 2 cor., iar prin colecta M. Nemoianu (Ciuchici) 9 cor. I. Cioc (Cacova) 5 cor. I. Alexandrescu (Varadia) 2 cor. și E. Novacovici (Racașdia) 2 cor. De petrecerea cu joc, ce-a urmat după concert în sala ospătării „Novac”, s'a îngrijit inimosul tânăr cand. de avocat Dr. Alexandru Bojină.

*

Dela „Asociațiunea” din Șeica-mare. Onor. membrii ai despărțământului XXIX. al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român”, precum și toți, cari doresc progresul literaturii și culturi poporului român sunt invitați la adunarea generală ordinară a acestui despărțământ, care adunare se va ținea în Șeica-mare la 6 Octombrie st. n. la orele 2 după amiază în sala cea mare a Otelului comunal, cu următorul program: 1. Deschiderea adunării prin Directorul despărțământului „Asoc.” 2. Raportul comitetului cercual făcut de secretarul despărțământului. 3. Alegerea a 2 comisiuni: a) pentru cenzurarea raportului b) pentru înscrierea de membri și pentru încasarea taxelor. 4. Dizertații. 5. Raportul comisiunilor. 6. Alegerea a 2 delegați la Adunarea generală. 7. Alegerea comisiunei de verificare. 8. Propuneri eventuale. 9. Inchiderea adunării. *Mediaș*, 24 Septembrie 1912 st. n. *Mihail Tatar* secretarul desp. *Dr. Dionisie Roman*, avocat Directorul despărțământului.

*

Dela comitetul central al Asociațiunei. Aviz P. t. Domnii membri ai „Asociațiunei pentru cultura și literatura poporului român”, cari doresc a participa la adunarea generală, ce va avea loc în Sibiu la 13 și 14 Octombrie a. c. și cari doresc să aibă cvartire particulare, sunt rugați a anunța aceasta până la 8 Octombrie nou a. c. d-lui secretar al Comitetului de primire *Romul T. Popescu*, funcționar la instit. „Albina” din Sibiu, și a-i comunica totodată, dacă participă *singuri*, ori cu familiile lor și câte persoane?

Acei p. t. membri, cari voiesc a sta în vre-un hotel, vor binevoi a se adresa direct acolo, pentru ca să li-se rezerve camere.

La fiecare tren, ce sosește la Sibiu în 12 și 13 Octombrie vor fi în gară 2 membri ai Comitetului de primire cari vor purta cocardă albă. Dânsii vor conduce pe oaspeți la cvartirile rezervate la particulari. *Comitetul de primire și încvartirare*.

*

Gimnazul superior fundational din Năsăud invită la *serata declamatorică-muzicală împreună cu joc*, pe care o va aranja cu concursul „Reuniunii române de cântări” din loc, *Vineri* la 4 Octombrie st. n. 1912 în *Năsăud*, în sala de gimnastică a gimnaziului cu ocazia onomasticeii Majestății Sale Regelui, a venirei II. Sale episcopului *Dr. Vasile Hossu* și a aniversării a 49-a a deschiderii gimnaziului. Venitul este destinat pentru fondul „Mesei studenților” dela gimnaziu. Programul: G. Dims: „Imn festiv,” cor mixt executat de corul elevilor gimnaziali. I. Borgia: „Proorocul,” declamare de Ioan Bărsan, elev în cl. a VII-a. Două cântări pentru cor bărbătesc, executate de corul elevilor gimnaziali: a) A. Bena: „Imn religios.” b) C. A. Adam: „Noi!” („Crăciunul”). Molière: „Lecție ciudată,” scenă din „Bourgeois gentilhomme” predată de Alexandru Baba și Nicolae Pop, elevi în cl. VIII-a. Două cântări pentru cor mixt, executate de „Reuniunea română de cântări”: a) A. Bena: „Serenadă.” b) G. Dims: „Două inimi.” Molière: „De-ale poezilor,” scenă din „Les femmes savantes” trad. de C. Negruzzi predată de Emil Rebreanu, elev în cl. a VIII-a și Vasile Oșan și Dumitru Sghierău elev în cl. a VII-a. F. Mendelssohn: „Toamna,” duet pentru tenor (Grigore Erdei, elev în cl. a VIII-a) și bass (Alexandru Baba, elev în cl. a VIII-a) cu acompaniament de pian. G. Coșbuc: „Andromache,” declamare de Nicolae Pop, elev în cl. a VIII-a. A. Bena: „Măestri și plugari,” cor mixt executat de corul elevilor gimnaziali și „Reuniunea română de cântări”.

Un candidat de avocat

afără aplicare în cancelaria avocațială a lui

Dr. Nestor Oprean,
Nagyszentmiklós.

(O 300—6).

De inchiriat

dela 1 Noembrie 2 săli mari și luminoase pentru ateliere sau birouri, în Palatul Teatrului, jumătate etaj, la Hoffmann Sándor. (Ho 386—5)

Un candidat de avocat

cu praxă afără aplicare momentană în cancelaria subscrisului

Dr. Iustin Petruțiu, adv.

(Pe 337)

Chișineu (Kisjenő).

Manuale folosite și noipentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 307—100)

Caut

un candidat de avocat**Dr. Gheorghe Gârda,**
advocat, Făget.

Ge 442—5

Se caută un

invățăcel

(etatea de 14 ani în sus) pentru afacerea de ouă a firmei „AGRARIA” Huedin (Bhunyd). Cei versați în bransa aceasta vor fi preferați.

(A 448—2)

Un comisîn bransa ferăriei afără aplicare imediată la firma **Ioan St. Steltea**, Szelistye (com. Sibiu.) Doritorii să-și înainteze și mărimea salariului.

(Se 440—2)

Prăvălie de instrumente muzicale de vânzare.

Tot aci, din cauza desfacerii prăvăliei, se vând totfelul de instrumente muzicale, violini pentru începători, harmonice, goarne și instrumente de suflat, cu prețuri foarte scăzute.

Vasváry K. I.

Va 330—8

Arad, str. Asztalos nr. 5.

Dela primăria din Vinga.**INȘTIINȚARE.**

Târgul de țară din Vinga se va ține în 4, 5 și 6 Oltovrie. Se aduce la cunoștința proprietarilor de vite, că numai vitele provăzute cu pasaport vor fi admise pe teritoriul târgului. Mânarea porcilor e permisă.

Vinga, 14 Septembrie 1912.

Primăria comunală.

Afără aplicaremomentană doi scriitori cu praxă bună și cari posed perfect limba română și maghiară în cancelaria avocatului **Dr. Matyas Lázár**, Sibiu strada Cisnădiei, nr. 28. (Ma 453—5)**CONCURS.**

să scrie pe postul de cassar al Asociațiunii funebrele din Timișoara Elisabetin cu termenul de 8 zile dela ziua publicării acestui concurs, pe lângă condițiunile următoare:

Petenții au să fie absolvenți ai școalei comerciale cu matura. Cel ales de comitet va primi ca salar anual 2000 Cor.

Recursele se trimit președintelui Vechei Asociațiuni funebrele în Timișoara—Elisabetin. **Vichente Zamfrovici.**

Timișoara—Elisabetin, în 25 Sept. 1912.

Ve 449—1

V. Zamfrovici,
președinte.sunt cele mai bune și mai
precise oroloage.Se capătă la toți ceasornicarii
mai de seamă. (Du 345—12)

Publicul românesc este rugat a da tot sprijinul cuvenit.

Gheorghe Ștefu

prăvălie românească de coloniale și delicatese în Arad, strada Deák Ferencz nr. 7.

„La vulturul negru“.

Mare magazin de coloniale, delicatese, zahăr, cafea, thea, rum, șampanie, cognac, vin de podgorii, ape minerale, ciocoladă, bomboane, prăjituri de thea, sapun de obraz, perii de dinți, colorii de podele, peneluri, sardine și tot felul de pești aleși, portocale, produse coloniale, și tot felul de specialități ce se țin de acest ram al comerțului.

Prețurile cele mai moderate și serviciu punctual.

Schimbare de hotel.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public. precum și cunoștințelor prietenilor, că am cumpărat

**Hotelul—Savoy
și restaurantul**

din Budapesta, VIII. bulev. Iószef nr. 16

Săli speciale pentru bancheturi și nunți. Seara concertează orchestra lui Kurina Stml. Roagă binevoitorul sprijin.

Szabó Tivadar, proprietar.

Directorul hotelului „Stefania”, și a cafenelei „Quarnero”, din Abbazia și proprietarul cafenelei „Simplon“.

(E 383—10)

P. T.

Viticultori și proprietari!Grăbiți a procura altoi din cele mai alese soiuri de vin alb, roșu și negru; struguri desert, de masă, urcătoare pentru locuință și ville. Exquisite de rară specialitate — dela pepinăria cea mai vestită din Ungaria și străinătate: **IOSIF MOLNÁR** în Értarcsa, p. u. loco (com. Bihar) Ungaria. Catalogul cel mai nou la dorință se trimite gratis și francat. Altoii, Delaware, vițale, portaltoii cu și fără rădăcini toate produsul nostru. **Iosif Molnár** mare proprietar și pepinerist în ÉRTARCSA, p. u. loco (com. Bihar) Ungaria.

[Bo 417—10]

Aviz.

Am onoare a aduce la cunoștința on. dame din Arad și provincie, că mi-au sosit noutățile de pălării de toamnă și iarnă, pe care le vând cu prețuri foarte ieftine. Magazin permanent de pălării de doliu. Execut totfelul de transformări de pălării, în timp scurt, cu prețuri foarte ieftine.

Roagă binevoitorul sprijin:

Amtmann M.
Arad, str. Zrinyi.

(A 398—10)

(E 382—12)

SANATORUL JÁNOS: obstetrică :
și gynecologie

o o o

Profesor: **Dr. BÄCKER**
JOZSEF. — Medic-șef:
Dr. TOTH GEDEON.**BUDAPEST, Városmajor-utca.****WEISZ**
RÓZAsalon de pălării pentru dame,
Arad, str. Deák Ferenc 2.

Am onoare a aduce la cunoștința on. dame, că m'am refors din călătoria mea făcută la Viena, de unde mi-am asortat salonul cu cele mai noi

modeluri de pălării pentru
dame, — velour și plisă.Pălării de doliu și transformări se execută în 24 ore.
(Ve 408—10)**ATELIERUL DENTISTIC**

ni-l-am mutat din Strada Forray pe piața SZABADSÁG-tér.

Garnituri de dinți fără pod,pe cari cu abatere dela sistemul vechi nu le mai lucrăm din cauciuc, ci din cele mai nouă materii inventate, cari sunt fără nici un miros și gust, nu se tocesc și
:: :: nu se frâng. :: ::

Lucrări în aur și platină executăm pe lângă prețurile cele mai moderate.

med. **BERTALAN KURZER** și
ERNŐ VIDOR de Márta.

(Ka 154—30)

Inștiințare.

Aduc la cunoștința on. public, că am deschis în Arad, piața Boeskal nr. 3 (lângă școala izrailită)

o spălătorie cu aburi specială, cu putere electrică, pentru curățirea gulerelor. Comandele din provincie se execută prompt. Dela spălătorii mai mici și dela colectori primesc gulere spre curățire modernă, cu prețuri ieftine.

Local colectiv: str. Carolina nr. 4 (vis-à-vis de lăptărie).

Rog binevoitorul sprijin al on. public.

Cu stimă:

Ti 328—5)

văd. **Triebel Mihályné.**

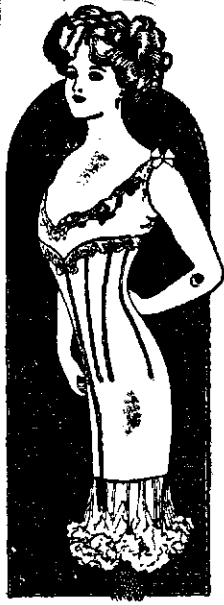
(Ba 116-280)

Gustați Berea SLEPING-car din fabrica „Bragadiru”.

■■■■■■■■■■
Mme B. GOLDSTEIN
Brașov, str. Kloster 33.
„Prima fabrică de
corsete din Brașov”

Execută și expediază orice
articlii în bransa aceasta. —
Bog să cereți prețurent
— Ilustrat. —

Go [262-50]

CORSETT CHIC

In **depozitul meu de plane**
înființat de mine la 1850 și condus și acum de
mine în Arad, strada Deák Ferencz 28 (în casa
proprie). Țin în depozit plane vechi și noi.

PIANE PIANINE ȘI HARMONII

în culoare cafenie neagră și mat, lucrate după sistemele-modele ale celor mai renumite fabrici cu mecanism englez și vienez, cu 3 pedale îmbrăcate în fier triplu.

Țin în depozit fabricate: Bösendorfer, Ehrbar, Stingl, Koch și Korselt, Thek, Lanberger și Gloss Petrof, Hnátay, Neuburger, Hoffman-Czerny, Pattart, Luner, Bichter, Frödl, Cramerr-Mayer, Ast, Beregszászi, Stelzhammer. — Plane spre închiriere lunar dela 10 cor. în sus. Acordările le face specialistul meu d. Henrik Ehrbar. Taxa pentru acordare în oraș centru 2 cor., suburbii 3 cor., provincie după învoială. — Orice comandă, acordare ori reparare rog să se trimită la adresa

KRISPIN JÓZSEF
PRĂVĂLIE DE PIANE

A R A D, DEÁK FERENCZ-UTCA Nr. 28.

(Ki 88, -12)

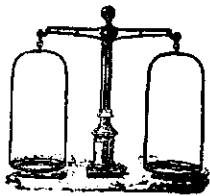
Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestel stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva căruia oamenii să și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințos, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al Dr-ului PALOCZ, medic de spital, specialist (Budapesta IV. Muzeum Körut 13. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale belnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metodel său propriu de vindecare, chiar și cazurile cele mai neglese, ranele sifilice boalele de țevă, bășică, nervi și sira spinării, începuturile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și esire separată. În ceoace privește cura, depărtarea nu este piedică, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înălțura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite ficărui. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminea până la 12 ore a. m. Tratament și cu Ivarsanul Ehrlich 606.

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Noemvre IV., Muzeum-körut 13.

In lucrătorea electrotehnică și mecanică și Institutul concesionat de autorități de instalări electrice.

ALFRED POLATSCHIK

Budapest V. str. Nagymező utca 64.

Se lucră: tot felul de instrumente chimice-fizice, monometre și executarea crevetelor. Cântare de precizie pentru farmaciști, drogerii și aurari. Instalări de lumină și soner (clopoțele) electrice, telefon de casă pe pe lângă prețurile cele mai ieftine.

(Po 78-30)

Gratis

nu, dar pentru prețuri foarte ieftine poți să cumperi cele mai bune oroloage, oroloage cu pendul, de părete și deșteptătoare, precum și bijuterii de aur și argint și articlii optici

STROBL JOZSEF

clasiornicar și giuvaergiu

LUGOJ, strada Bonnaz numărul 7.

Pentru orice fel de reparări și cumpărări de oroloage ofer garanță. S 363-30

Cele mai fine și mai elegante haine pentru bărbați și copii,

cel mai potrivit și cel mai ieftin izvor de cumpărare pentru orice îmbrăcăminte se află la

MOSKOVITZ ZS.

ARAD, (edificiul Teatrului)

unde e asortiment bogat și cel mai bun croi.

Atrag atențiunea binevoitoare a P. T. preoți, precum și a d-nilor teologi și pedagogi asupra îmbrăcămintelor „ŞAGUNA” făcut de mine, ce se poate cumpăra exclusiv numai la mine, precum și redingote și veste preoțești.

Orice îmbrăcăminte cumpărată dela mine, se străformă după măsura corpului fără nici o plată.

Telefon nr. pentru oraș și comitat: 534. Intrebuintarea telefonului pentru P. T. public e gratuită.

Comande din provincie se efectueesc momentan.

(Mo 344-4)

Nou atelier de croitorie pentru domni.

Aduc la cunoștința on. cunoscuți și a onor. public, că am deschis

O croitorie modernă pentru domni

în platu Thököly nr. 2. (Casa Tabakovics). Pe baza experiențelor câștigate la diferite firme cunoscute din loc, sunt în plăcuta pozițiune să pot satisface tuturor pretențiilor celor mai delicate ale on. mei mușterii.

Cu mustre fine de toamnă servesc cu plăcere.

Rog binevoitorul sprijin:

Baranyi Ferencz,

croitor pentru domni.

(Ba 405-10)

Doar n'ai mâncat ceapa ciorii?

să cumperi gramafon ori eufon în rate cu prețuri întreite, când eu dau gratis un eufon de concert fiecăruia care cumpără dela mine 15 plăci duple noi pentru 30 fl. Gramafon mare, pe lângă garanță 12 fl.

Mare asortiment de Pathefon și plăci.

Reich Aladár

mare magazin de instrumente muzicale

Budapesta, VIII., str. Népszínház nr. 27.

Cereți imediat catalog de prețuri.

(Ra 103-30)

Preparatele „BLEYER”:

Cremă Ilona . . . 1 cor.
 „ săpun 1 cor.
PUDRA „ . . . 1 cor.

PARFUMURI veritabile franceze dela 2 cor. până la 30 cor., în orice preț. La comenzi de 10 cor. expediarea o face francată farmacia „ILLÉS PROFETA” a lui

BLEYER

BUDAPESTA, VIII., Strada Illés n-rul 15.
 (In colțul străzii Prater.)
 (E 151—10)

KNUTH
 BUDAPEST VII.

KÁROLY
 GARAY-UTCZA 6—10

Apaducte

Incălzire centrală
 cu apă și aburi,
 ventilatoare, aran-
 jamente pentru fer-
 bătoare cu aburi și spălător cu aburi,
 pompe, closete

KNUTH KÁROLY Inginer și fabricant, Ilferantul de curte
 al Al. Sale ces. și reg. arhiduc. Iosif.
 BUDAPEST, VII. Garay-utca 6—10 sz.

(E 268—20)

HOTELUL și OSPĂTĂRIA „MAGYAR KIRÁLY”

Am onoare a atrage atențiunea on. public asupra

hotelului și ospătăriei

mele, unde servesc cu vinuri curate, cu mâncări gu-
 stoase calde și reci.

Prețuri moderate!

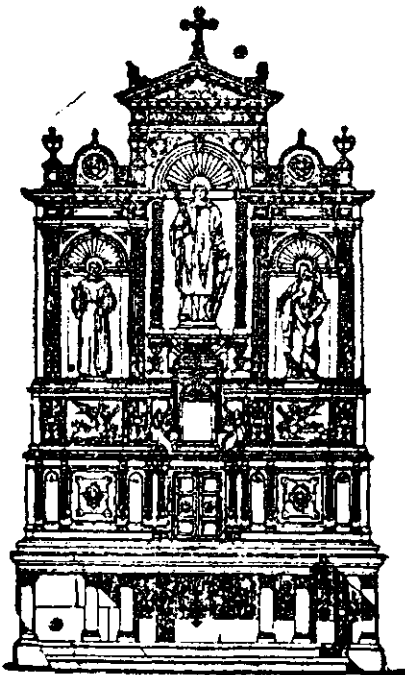
Serviciu conștiințios!

Odăi curate!

Recomandându-mă în atențiunea on. public, sunt

cu toată stima:

Porczán Lajos,
 ospătar.

Bittenbinder Józset,

sculptor și arhitect de altare

Temesvár-Erzsébetváros

Hatyu utca 61 szám (casa proprie).

Face totfelul de mobilier de biserică,
 așa ca: Iconostase și altare, statui de
 piatră și lemn, amvoane și scene de
 spovedanie, Siciul Domnului, Grotă
 Mariei de Lourđ, cristelnițe, icoane de
 stațiune, sculptură în relief sau pictură,
 străni, pictură de biserică și altare.

Renovează în stil altare vechi, amvoane
 și statui, aurește și marmorează. Preț-
 curent, preliminar de spese și planuri
 gratuit. — Dacă sunt chemat pentru
 examinarea lucrului, mă duc ori-unde
 pe cheltuiala mea proprie.

(Bi 63—52)

Nou atelier pentru gravură de firme!

Fostul conducător al atelierului de gravură a lui CZEL-
 LER ISTVÁN Zöldy Gyula, și-a deschis în Arad,
 piața Szabadság nr. 22 (Palatul Teatrului) un atelier
 modern de gravură pentru firme. Aducând aceasta la
 cunoștința on. public, roagă binevoitorul sprijin:

Zöldy Gyula, pictor
 artistic, de firme și embleme.

TELEFON nr. 10.

TELEFON nr. 10.

Nu e reclamă — ci realitate,

căci fiecare lucrează în interesul propriu,
 dacă orice trebuințe, și anume:

haine pentru femei, băr-**bați, băeți, fetițe, și pen-****tru copii, talii, jupoane,****halaturi și costume pen-****tru dame le cumpără dela****Magazinul Grünberger**Asortiment și pre-
țuri fără concurență!Cel mai bogat maga-
zin de mărfuri de lână.SIBIU—NAGYSZEBEN strada Cisnădiei Palatul comandan-
tului de corp.Filială în TIMIȘOARA (Temesvár) str. Princi-
pală (Fő-utca) vis-à-vis de farmacia IAHNER.

Gu 389—20

Crema Viola are un efect neîntrecut pentru îngrijirea mâ-
 nilor și a feței. După întrebuințarea de câ-
 teva zile numai, face pielea nimeritor de frumoasă, încât toți
 îi admiră efectul. Depărtează de pe față toate zgrăbunțele, co-
 medoni (coși), pistruie, petele de mai și îi dă pielei o culoare
 albă și sănătoasă. În trebuințarea: înainte de întrebuințare
 fața și mâna trebuie spălată cu apă moliceică și cu săpun Viola.
 Pelea uscată bine e a se unge ușor de mai multe ori peste zi.

Prețul 1 cor. 50 fleri.

Săpunul Viola E liber de leșie, nu conține nici un fel de
 substancă corosivă și are un miros deosebit,
 mărește efectul cremei Viola în mare măsură. Prețul 1 buc. 1 cor.

Pudra Viola e cea mai bună și cea mai inofensivă. Pre-
 țul 1 cor. 50 fleri. — Se pot cumpăra dela

ELEMER NAGY farmacia „Pálffy”

BUDAPESTA, II., FŐ-utca 80 (in colțul dela Kaesa-utca)
 (E 189—10)

MICA PUBLICITATE

Se plătește de cuvânt 5 (cinci) fileri. Titluri sau cuvinte mai groase 6 fil.

DIAMANT FERENCZ

electrician, magazin de candelabre
Arad, str. Deák-Ferencz nr. 7.

(Di 336-104)

DE ÎNCHIRIAT

o cameră bine mobilată cu antisambră,
eventual cu toată întreținerea. A se
adresa: Dnei văd. JOSEF KRISTOF,
strada Rákoczi nr. 5 etaj. I. ușa 6.
(Po 437-2)

Cumpărăm sămânță de TRIFOI
și LUCERNĂ în mic și mare. Probe
cu indicarea prețului și cantității să
se trimită la: Birou și Magazin
agricol Szászsebes. (Bi 439-2)

LEGĂTORIE DE CĂRȚI

Iustin Ardelean Arad str. Weitzer
13 primește totfelul de lucrări apar-
ținătoare acesteibranșă. A 293

CAUT CA ECONOAMĂ

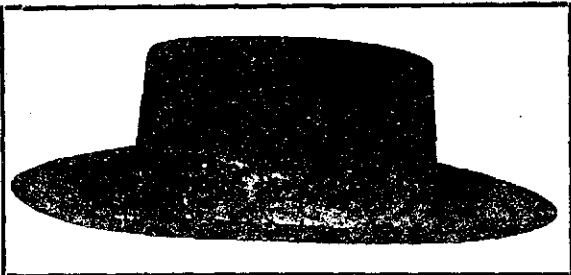
o femeie onestă cultă și presen-
tibilă vărsată în afacerile casnice,
menaj și cusut, ce se recere pe
lângă creșterea unei fetițe de
14 ani. Etatea până la 45 ani,
ofertele se vor adresa adminis-
trației sub deviza „Nello”.

(Ba 379)

Dénes și Goldmann

prăvălie de modă pentru bărbați

Timișoara—Getate (Temesvár—Belváros) strada Hunyadi.

Oferă excelente și elegantele sale mărfuri de modă pentru
bărbați. Albituri după măsură.

Prețuri fixe.

De 325 15

Telefon: 13-04

Deschidere de prăvălie pentru mode de dame.

Am onoare a aduce la cunoștința P. T. publicului
din Lugoj și jur, că mi-am deschis zilele trecute un:

Magazin pentru mode de dame

manufactură și mărunțișuri pentru croitori

LUGOJ în casa Schieszler, colțul str. Bonnaz și Szende.

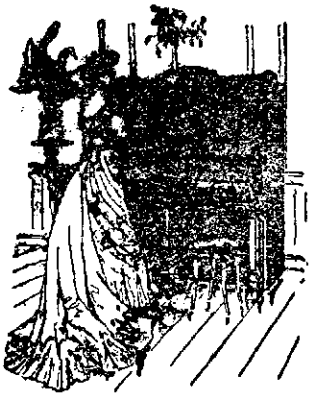
În urma bogatelor experiențe și cunoștințe câști-
gate în această branșă în magazinele cele mai distinse
din nenumăratele centre mari, precum și în urma le-
găturilor mele cu firmele și fabricile mari, sunt în plă-
cuta poziție, să satisfac cele mai rafinate gusturi.

În nădejdea că P. T. public îmi va acorda tot
sprijinul

semnez cu stimă:

[So 364-30]

George Ștefani.

Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,

cea mai bună garantare dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani.
Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să privească depozitul firmei

TRISKA J. Cluj—Kolozsvár, Strada Bartha Miklós 14.

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vând cu prețul fabricii, chiar și pe lângă plățire în rate.

Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

Are în depozit plane: Schiedmayer, Bösendorfer Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gössl.

Planele vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte nouă, pe lângă plățirea diferenței.

Efectuește reparaturile cele mai gingașe și acordează cu acuratețe.

[Ti 22]

10 ani garanță

și acordare gratuită de un an.

Scrisorile de recunoștință
stau la dispoziția cumpă-
rătorilor. — Telefon 419.

(E 265-10)

Clădire de păreți despărțitori

SPECIALITATE: Păreți Lugino, fără găuri și orice alte soiuri de păreți.

societate cooperativă. Birou central:

Budapesta VI, Nagymező-u. 19. Telefon

126-41. Mare magazin de plăci uscate de ghips.

NEUMANN M.

croitor pentru haine de bărbați
furnizor al curții imp. și reg.

Magazin de haine pentru bărbați,
:: pentru copii și pentru femei ::

ARAD

No 302

Mărfuri excelente.

Despărțământ special pentru comenzi după măsură.